

A'ij ti tira'uyú'uxaca'a í San Pablo a'ímej í mej Corinto é'eme'ecan, í ti hua'apua

A'í pu tihua'ateujte'e

¹ Inee, i nej i'i Pablo, nee nu se'ij ne'ín pú'een ti Dios ayén tinaa'íjca ruxí'evi'ira'a jime'e nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ij ti ti'ítí t'í'iseijre'e í Círíistu'u jemi, í ti ajta i'i Jesús. Jamuan a'íjna í ta'ihuaara'a a'íjna í Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mi sej e'etiújse'iri sej si raateánajche í Dios, mi sej Corinto a'uchéjme, teajta tiyen tihua'ayu'use'e na'ijmi'ica í mej Dios jemi seijre'e, mat'ij mena'a í mej me'uun a'uchéjme t'ij na'a ti a'uun huatacá'a u Acaya.

² Ché'e a'íjna í Dios, í tej rájya'upua, ajta a'íjna í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een, miché'e r'í'í tejamuaatá'acare'en, majta r'í'í tejamua'anpuá'ajte'en sej si temua'a naa ru'ihuáamua'ataa xá'ara'ani.

I ti nu'u jín rajpua'íjtzi í Pablo

³ Tiché'e r'í'í tiraatá'acare'en te'íjna í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. A'íjna í Dios, a'ii pu a'íjn pú'een í tej rájya'upua ti ajta nain jín ta'acu'uvée á'aye'i. A'ii pu a'íjn pú'een í Dios ti ajta nain jín r'í'í taarú'u.

⁴ A'í pu ajta r'í'í taarú'u a'íjna jime'e í tej jín á'aviicua'ire'e tá'aye'i tej ti tiyen che'atá

tena'a rí'i hua'anrú'ure'en a'ímej í mej ti'itij jín á'aviicua'ire'e. A'íj tu jín tiché'e tiyen rí'i hua'anrú'ure'en te'íjna jime'e í ti jín Díos ajta rí'i taarú'u.

⁵ Ayej xaa ne'u ti'ayajna ti temua'a naa ayén tí'itaci'ipuaca a'íjna ti jín ajta rajpuaíjtzica'a a'íjna í Ciriístu'u. Ayen che'atá na'a Ciriístu'u ajta temua'a naa rí'i taarú'u tej ti te'utáviicua'i.

⁶ Ti pua'a tiyen ti'itij jín á'aviicua'ire'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij Díos rí'i amua'anrú'ure'en, ajta amua'irájtuaani. Ajta, ti pua'a Díos ayén rí'i ta'anrú'ure'e, ayée pu ajta tí'ivaire'e ti ij ajta a'ín rí'i amua'anrú'ure'en. Ayee pu xaa tejá'amuaruure mú'ejmi ti pua'a siyen che'atá sena'a temua'a naa te'utáviicua'i í sej jín rajpuaíjtzí tetíj iteen tirajpuaíjtzí.

⁷ Ayee pu titá'amitiejte'e sej siyen xaa ne'u té'eviicua'i, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree ti ayén che'atá sena'a teja'amua'ipuaca sej siyen rajpuaíjtzí tetíj iteen, ajta Díos pu ayén che'atá na'a rí'i amua'anrú'ure'e a'ame mú'ejmi tíj ajta rí'i tita'anrú'ure'e a'ame itejmi.

⁸ Ayee tu tí'ijxe'eve'e, ta'ihuaamua'a, sej ráamua'aree a'ij tej tirajpuaíjtzica'a tetí'ij te'uun a'uté'eca'a a'ujna u Asia. Jé'ecan tu huápi'i á'aviicua'ire'eca'a, ajta na'a caí utéevatzi í tatzajta'a. Ayee pu titá'amitiejte'eca'a tej caí ché'e a'ij huárini.

⁹ Jee tzíte'e, ayée pu titá'amitiejte'eca'a í tatzajta'a tej huácui'ini. Mi ajta, ayée pu a'íjna jín táaruu tej ti caí tajímua'a á'atatzaahuat'e sino tej ti te'íjna jetze arátaca'anen í Díos ti hua'ajjá'apuana í mej meri huácuii.

10 A'ñ pu ayén tu'irájtuaa ti ij caí ayén titáaci'iti tej te'íjna jín huácu'ini ti huápi'i a'ij pua'a seijre'e. A'ñ pu ajta aúche'e tu'irátuaasin. Jee xaa ne'u, ayée tu ti'ijchú'eve'e ti a'ñn ajtahua'a tu'irájtuaani.

11 Mi ajta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej se'íjna jín taatévaire'en, sej rahuaviira í Dios itejmi jime'e, mej mi majta mu'íi miyen rí'i tiraatá'acare'en í Dios itejmi jime'e me'íjna jime'e ti a'ñn Dios ayén che'atá na'a rí'i titaatá'a itejmi a'ij sej seri mu'íiti tirájhuaviiri'i.

A'iné nu'u 'een jime'e caí u a'atanéj u Corinto a'íjna í Pablo

12 A'íj tu xaa jín á'atatzaahuat'e'en. Ajta a'ñn í taxiejniu'uca ayén tí'ita'ixaate'e ti ayén ti'ayajna tej tiyen rí'i ti'ítitacha'ñ huá'a jemi í mej íiyen seijre'e chaanaca japua, teajta jaítze'e rí'i ti'ítitacha'ñ mú'ejmi jemi. Tíj na'a tej tiyen huaríj, ayée tu tzáahuati'ira'a jín tiyen rijcaa í Dios jemi, nain jime'e a'ij ti tiraavíjte'e. Catu tiyen tí'ijri'irejca'a a'ij mej tí'ijri'ire í teteca mej íiyen seijre'e í chaanaca japua sino Dios pu ayén rí'i titaatá'a.

13-14 Ajta, í nej tejá'amuayu'use'e, ayée pu'u na'a a'ñn pú'een a'ij sej sena'a tiraayí'iti sej ra'ujíjve'en, a'ij sej sena'a seajta tiyeú'itie. Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree nain jime'e tej te'ñn pú'een í sej jín rí'i tiraatá'asin í Dios. Jee xaa, xu'uri siyen ráamua'areeri'i. Seajta mú'een, mú'een xu se'ñn pú'een í tej jín rí'i tiraatá'asin a'íjna xicáara'an ti jetzen ajtahua'a hu-ataseíjre'esin a'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús.

15 A'iné ayée pu tiná'amitiejte'eca'a, ayée nu tiraaxí'epi'íntare nej amuacái ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi nej ni neajtahua'a r'í tejamuaatá'an.

16 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej amuáamuare netí'ij ne'uun á'ume'en u Macedonia, neajta netí'ij ne'uun pí é'ejveti neajtahua'a á'amuamuaaren. Neajta niyen raxí'eve'eca'a sej siyen tiraaxí'epi'íntare'en í sej jín naatévair'e nej ni ne'uun á'ume'en u Judea.

17 ¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui siyen tiná'aseijrate'e ti caí ri'irí sej ná'antzaahuate'en se'íjna jime'e nej nu'u caí tzaahuati'ira'a jín tí'ixi'epi'íntare'e? Mi neajta inee, canu xaa ne'u niyen 'een, a'iné canu niyen tí'ijri'ire matíj a'íime í teteca í mej rujímua'a tí'imua'atze tíjín “jee.” Mi ajta, capu ayén te'iráame.

18 Mi ajta Dios, a'íi pu caí ja'anáj até'ítzea'ara. A'íj pu jín, a'íjna í tej teri amuaatá'ixaa, capu ayén 'een ti hua'apuaca jín huataújmua'a. A'íjna ti jíme'en raxa yee “jee”, capu ajta ayén huataújmua'a yee “capu.”

19 Ajta a'íjna ti yaujra'an pú'een í Dios, a'íjna í Jesús ti ajta Ciriístu'u pú'een, teen tu tiyen jíme'en amuá'ixaa inee, jamuan a'íjna í Silvano, ajta a'íjna í Timoteo. A'íjna í Ciriístu'u, nain pu jín tihuaújmua'atziite'e, ajta raxí'epi'íntare'e. A'íjna jemi tíj na'a í niuucari ti jíme'en raxa yee “jee”, ja'anáj ti na'a pu ayén te'iráame tíjín “jee.”

20 Ajta nain í ti jín Dios te'ataújratziiri'i, a'íi pu araúrastejsin í Ciriístu'u jetze. A'íj tu jín tiyen

tí'ixaxa'a yee “jee.” Yee pu ti'ayajna í jemin. Ayee tu jín rí'i tiratá'aca í Dios.

²¹ Mi ajta Dios, a'ii pu a'ín pú'een í ti rí'i titájcha'íi itejmi. A'íi pu ajta rí'i tejamuájcha'íi mú'ejmi jemin í Ciríistu'u.

²² A'íi pu itejmi huateúra'ate, ajta raateájtuaa í ruxéjniu'uca itejmi jemi tej ti ráamua'aree ti a'ín raanaíjmire'en í ti ari taatá'a.

²³ Dios pu rú'umua'aree a'ij nej tí'imua'atze. Canu tí'ihua'i nena'a. Canu ché'e nena'a tí'ixi'epi'intare'e sino rí'i nu tí'ixi'epi'intare'e. Ayee nu 'een jín caí ne'uun a'atanéj mú'ejmi jemi nej ni caí amuaatamuári'eriste'en.

²⁴ Catu xaa ne'u tiyen tejá'amua'aijte'e sej si ca'anéri jín ra'ará'astijre'en í tavástara'a, sino a'amua jamuan tu tí'imuari'e sej si se'íjna jín huataújtemua'ave'en, a'iné mú'een xu rá'astijre'e xa'aye'i temua'a naa.

2

¹ Mi neajta inee, ayée nu tihuánxi'epi'intari'iri'i nej caí neajtahua'a amuáamuaare nej ni caí neajtahua'a amuaatáxieemijte'en.

² Jee xaa ne'u, ti pua'a niyen amuaatáxieemijte'en, ¿a'atéenqui mena'a mi me'ín pu'éene'e muá'aju'u í mej naatatémua'aviste'esin? Capu ché'e sein ja'ati, a'iné mú'een xu se'ín pú'een í nej amuaatéxieemijte.

³ Ayee nu 'een jín niyen tejamuaatayú'use nej ni ramua'areere sej caí naatéxieemijte'esin net'íj ne'uun e'ará'asti, a'iné ayée pu tiraavíjte'e sej naatatémua'aviste'en. Mi ajta, ayée pu tiná'amitíejte'eca'a sej siyen 'een naíjmi'i mú'een

sej se'íjna jín huataújtemua'ave'en se'íjna jime'e í nej neajta jín netémua'avi.

⁴ Netí'ij tejamuaatayú'use, jeíhua pu a'ij pua'a né'asejca'a, neajta neyeine temua'a. Jee xaa, huápi'i pu nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a, a'iné canu raxí'eve'eca'a nej amuaatáxieemijte'en, sino ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a sej ráamua'aree nej jeíhua huápi'i já'amuaxe'eve'e.

Mej nu'u tiraatá'uuni'i a'íjna ti auteájturaa í Pablo jemi

⁵ Mi ajta, ti pua'a ja'ati ayén tí'iti jín a'ij tiú'uruu ti i ja'ati huataújxieemiste'en, capu ayén neetzi na'a huáruu sino je'icáj pu ajta mú'ejmi ayén huáruu. Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e nej ni caí jeíhua amuaatamuári'eriste'en naíjmi'ica mú'ejmi.

⁶ Pu'uri a'í pu'u, í mej mu'ití meri miyen puaíjtzi raatá'a a'íjna í ja'ati ti ayén huaríj.

⁷ A'íj pu jín, ayée pu ari tiú'ujxe'eve'e sej tiraatá'uuni'i, seajta rí'i ra'anrú'ure'en. Na'ari caí, a'í pu muá'itiche'en nain jime'e a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i ruxieemíjte'e.

⁸ A'íj nu jín niyen ca'aníjra'a amuaatá'asin sej seajtáhua'a siyen tiraataseíjrate'en sej seuj raxí'eve'e.

⁹ Ayee nu 'een jín tejamuaatayú'use nej ni amuaatéesej a'ij sej titetiújcha'í mú'een, ajta nej ni ráamua'aree ti pua'a siyen nain jín té'aste.

¹⁰⁻¹¹ Ja'ati ti na'a sej tiraatá'uuni'i, nee nu neajta niyen che'atá nena'a tiraatá'uuni'ira. Ti pua'a niyen tí'iti jín tiraatá'uuni'iri'i, tí'iti ti na'a, ayée nu 'een jín tiraatá'uuni'iri'i nej ni a'amua japua huániuuni í Ciríistu'u jemi ti ij caí a'ín Satanás tí'iti

jín ta'antimuá'itín, a'iné teen tu xaa ramua'aree a'ij ti a'ín éeni'ici'e tí'imuari'e.

A'ij pu nu'u pua'a tiraatá'acare'e a'íjna í Pablo t'íj auj á'ucatii u Troas

¹² Net'íj ne'uun a'ará'a ne'újna u chajta'a ti ayén téja'arájtehuuaa tíjín Troas, nej ni ne'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u, nevástara'a pu ayén naatá'a nej ni nexiéhua temua'a naa tihua'utá'ixaate'en í teite.

¹³ Mi neajta, jeihua nu huápi'i tí'imujca ne'íjna jíme'e nej caí ráateu í ne'ihuaara'a, ne'íjna í Tito, ti caí a'uun a'utéveeca'a. A'íj nu jín hua'utateúute'e, ne'uun á'ume u Macedonia.

Tej nu'u tiu'utémuaitín jamuan í Círíistu'u

¹⁴ Ajta, temua'a tu rí'i tiraatá'asin te'íjna í Dios ti ayén taatá'aca temua'a naa tej tiu'utémuaitín jamuan í Círíistu'u. Cu xíee tej kuj iteen já'ita'a huajú'un, ajta a'íi pu Círíistu'u amuacaí huamé'en, majta ta cújta'a huajú'un í tej teri hua'utémuaiti. Ajta a'u ti na'a tej já'ita'a huajú'un, Dios pu ayén raruure ti téjmi jetze airáninei a'íjna ti naa té'eeca í mej jín ráamua'ati.

¹⁵ Teajta iteen, ayée tu seijre'e í Dios jemi. Cu xíee tej kuj iteen ráatisin í ti naa té'eeca a'íjna jíme'e tej tiyen Círíistu'u jetze ajtémel'ecan. Ayee tu che'atá tena'a seijre'e huá'a jemi í ti Dios hua'irátuaasin, ajta huá'a jemi í mej á'apua'aren.

¹⁶ Ayee pu 'een, a'ímej jemi í seica í mej á'apua'aren, ayée pu huá'a jemi té'eeca tíj ti'iti ti huamí'i í mej jín majta á'apua'aren. Ajta a'íime í seica í ti Dios hua'irátuaasin, ayée pu huá'a jemi té'eeca tíj ti'iti ti ruuri ti naa teáarí'e í mej jín

huaújrujte'en. ¿A'ataani ayén á'avejren tí'ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi? Capu xaa ne'u mé é'e ja'ati ti ayén á'avejren.

¹⁷ Mi teajta iteen, catu tiyen e'en matíj í seica, í mej mu'iití, í mej miyen huateújvaire'en í mej jín ramuá'itici me'íjna jime'e mej ramuari'e í niuucari ti jime'en raxa í Dios. Mi teajta iteen, ayée tu tzáahuati'ira'a jín ti'itítacha'íi a'iné Dios pu ta'antíhuau. Teajta iteen, ayée tu í Dios jemi tí'ixaxa'a tíj seij ti Círíistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e.

3

A'ijna í niuucari ti jéjcuacan jín te'ataújratziiri'í í Dios

¹ ¿Ni qui ayén tejamuá'amitiejte'e tej teajtáhua'a autéjhuii tej tajímua'a tiyen rí'í ti'itáta'aca mú'ejmi jemi? Na'ari, ¿ni qui ayén ruxe'eve'e ti ja'ati ayén yu'uxari autéyu'uxan í ti jín rí'í tejamuata'aca itejmi jime'e nusu ayén tiú'ujxe'eve'e sej ra'utéyu'uxan í sej jetzen rí'í ti'itáta'aca itejmi? Seica jemi pu xaa ayén tiú'ujxe'eve'e, aru itejmi jemi, capu.

² Mú'een xu rujímua'a sena'a se'ín pú'een í ti titaatéva'iri tíj yu'uxari í tej jín huatátasejrata huá'a jemi, matíj mena'a pua'amé mej yen seijre'e mej mi ra'ujjve'en, mej yaú'itiée muá'ara'ani.

³ Mú'een xu xaa siyen 'een tíj yu'uxari ti Círíistu'u jetze a'uvé'emej. Mi ajta, capu tetej jetze a'uyú'usi'ihuaca'a sino a'ín í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'í pu raateájtuaa mú'ejmi jemi tí'ij ayén a'amua tzajta'a te'useíire'e á'ara'ani mi sej seuj ruuri.

4 Ayee tu té'atzaahuat'e a'iné Círíistu'u pu ayén tí'iseijre'e í Dios jemi.

5 Capu ayén tiraavíjte'e tej tajímua'a tiyen tiu'utaxáj yee téjmi pu jetze seijre'e í muári'eri'ira'a tej ti tiyen raayí'itihua'an sino a'íjna í tej jetzen arátaca'ane, a'íi pu a'uun a'uvé'eye'i í Dios jemi.

6 Ajta a'íin Dios, a'íi pu ayén ta'antíhuau tej ti tiyen te'íjna jín tiu'utévaire'en, a'íjna í niuucari ti jécua ti Dios ajta jín te'ataújratziiri'i. Teajta iteen, catu te'íjna jín tí'imuari'e ti á á'ayu'usi'i tetej jetze, sino a'ij tu jíme'en ti ayén seijre'e ti jetzen airáninei í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.

Ajta a'íin í niuucari ti á é'eyu'usi'ihuaca'a í tetej jetze, a'íi pu ayén hua'atá'aca mej mi miyen ja'ati a'uxíjte'en ti ij a'íin huámi'ini. Mi ajta, a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu ruurican a'ihuateájtuaani.

7 Mi ajta a'íin í niuucari í mej jín miyen ja'ati a'uxíjte'en tí'ij a'íin huámi'ini, ayée pu á é'eyu'usi'ihuaca'a tetej jetze ti a'uré'etzatzaihuaca'a. Jé'ecan pu huápi'i naa seijre'eca'a tí'ij Dios ayén raateájtuaa a'íjna jemi í Moisés. Ajta a'íin Moisés, ayée pu huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Majta a'íime í mej Israél jetze ajtémecan, capu ri'irístaca'a mej ra'aráaseij í Moisés a'íjna jime'e ti ayén huápi'i tetáatiye'icaa í néerime'ara'an jetze. Mi ajta, a'íi pu tépua'arijme'eca'a.

8 Ajta a'íin ti jín tí'ivaire'e a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ¿ni caí ayén jeíhua huápi'i jaítze'e naa seíire'e á'ara'ani?

9 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Ti pua'a ayén jeíhua huápi'i naa seijre'eca'a a'ájna'imua tí'ij Dios raateájtuaa í niuucari í mej jín ja'ati a'uxíjte'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti jaítze'e huápi'i naa seíre'e á'ara'ani a'íjna í niuucari ti raatá'aca í ja'ati ti a'ín ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi.

10 Jee tzíte'e, ayée pu ti'ayajna, a'í pu ajm'í huápi'i naa seijre'eca'a a'íjna í niuucari ti raateájtuaa í Moisés jemi. Ajta íjii, capu ché'e naa seijre'e a'íjna jime'e ti ari seí huataseíjre ti jaítze'e huápi'i naa seijre'e.

11 Ajta, ti pua'a ayén naa éene'en huataseíjre a'íjna ti ajta tépua'ari, jaítze'e pu huápi'i naa seíre'e a'ame a'íjna í ti ayén huateáturaasin tíj na'a rusén jime'e.

12 A'iné tu'uri tiyen rachú'eve'e í Dios jemi ti ayén te'irájra'ani, a'íj tu jín tiyen taxíéhua ti-huá'ixaate'e, teajta caí tí'itziine'e.

13 Catu tiyen ríci a'íj ti a'ín Moisés huaríj ti cǎxuri jín arájna í runéerime jetze mej mi caí ra'aráseij a'íime í mej Israél jetze ajtème'ecantaca'a, mej mi caí raaseíjra tí'ij a'íjna tépua'arijme'en a'íjna ti tetáatiye'ícaa.

14 Majta me'ín, a'í mú caí huataúra'a mej yaú'itíeé muá'ara'ani. Ayee mú huaríj. Cu xíeé mej cuj arájna cǎxuri jime'e. Tíj na'a a'ájna'imua ti yú e'iré'ene, ayée pu 'een seijre'e. Mat'íj ra'ujíve'e me'íjna í niuucari ti mí'ime'ecan í ti jín Dios ayén amuacaí te'ataújratziiri'i, aúche'e pu ayén seijre'e í mej jín aránami'i, ajta capu xi ja'ati hua'utáxiixi, a'iné a'í pu'u raayí'ti í Ciríistu'u.

15 Jee xaa ne'u, ayée pu tí'een íjii, ja'anáj ti na'a ti ayén ruxe'eve'e mej ra'ujjve'en a'íjna í yu'uxari ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, maúche'e mú miyen aranámí'ihuajmee mej mi caí yaú'itííe muá'ara'ani.

16 Mí ajta, ti pua'a ja'ati ayén huataújtuiire'en í tavástara'a jemi, Dios pu ra'utáxijta a'íjna ti jín aranámí'ihuaca'a.

17 Ajta a'ín í ti i'i tavástara'a, ajta a'ín í ti i'i xíéjniu'ucare'ara'an, a'íí mú ruxí'ej 'een, ajta a'u ti a'ín é'eseijre'e í xíéjniu'ucare'ara'an í tavástara'a, a'úu pu é'eri'iri ti ja'ati ruxíéhua á'uche'ecane'en í Dios jemi.

18 Mí teajta iteen, ayée tu éeni'ici'e seijre'e. Ayee tu seijre'e. Cu xíee tej caí aranámí'ihuajmee, teajta tiyen che'atá tena'a temua'a naa tí'itaseijrata tíj ajta a'ín tavástara'a temua'a naa tiú'ujseijrata. Teen tu seicié huatétaruurejsin tej ti tiyen seíire'e tá'ara'ani tíj tévira'an í tavástara'a, tej ti jaítze'e temua'a naa ríí ti'itaseijratáa tá'aju'un tíj na'a ti yú auca'ití a'ame. Ajta, a'íí pu jetzen airáninei í tavástara'a jetze, ajta a'íjna jamuan í ruxíejni'u'uca.

4

A'íí mú nu'u tí'ivaire'e í Cirístu'u jemi

1 Teajta iteen, teen tu te'íjna jín tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna jime'e ti a'ín Dios ayén tá'ancu'uvajxi. A'íj tu jín caí muá'itiche'e.

2 Mí teajta iteen, tu'uri raatéxieehuataca'a tej ti tiyen a'íj pua'a rijca avítzi jime'e, tej ti teajta caí tiyen rijca a'íjna ti tiu'utévi'iraste'e, tej ti caí ti'itíj jín tacuanamua. Catu á'ataca'ane tej tiyen ti'itíj jín tiu'uhuá'ita. Catu teajta á'ataca'ane tej

seicié tiu'utaxáj te'íjna jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, sino ayée tu jé'iyecan jín tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee tu te'íjna jín rici tej ti tiyen tiu'utaseíjrata huá'a jemi matíj mena'a pua'amé í teite tej ti ca'aníjra'a hua'utá'an mej mi ráamua'aree a'ij ti ayén ti'ayajna í Dios jemi.

³ Ajta, ti pua'a ayén a'utanámi'i í niuucari í tej jín tihuá'ixaate'e, ayée pu'u na'a a'utanámi'i huá'a jemi í mej á'apua'are.

⁴ A'ii mú a'íin pú'een í ti hua'utánamua í huá'amua'atziira'a tzajta'a a'íjna í dios ti najmi'ica tí'ajjte'e í mej íjii huáteite. Ayee pu 'een jín huá'uruu mej mi caí yaú'itiée muá'ara'ani í niuucari ti ayén tí'ivaire'e t'íj tatzari ti hua'atátzavi'i í huá'a tzajta'a mej mi miyen ráamua'ati me'íjna í tavástara'a ti ayén huá'pi'i naa seijre'e. A'íi pu ajta a'íin pú'een í ti nain jín ruxí'ej 'een t'íj í Dios.

⁵ Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné catu tajímua'a tena'a tihuá'ixaate'e, sino a'íjna í tej jíme'en tihuá'ixaate'e, a'íi pu a'íin pú'een í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u. A'ii pu ajta a'íin pú'een í tavástara'a. Tea-jta iteen, ayée tu tejá'amuavaire'e mú'ejmi Jesús jetze me'ecan.

⁶ Ajta a'íin í Dios, ayée pu ajmí'i imuá ayén tiu'utaxájtaca'a t'íjn: “Ché'e á'ataaca í taij a'ujna a'utí'a'utí'ca'a.” A'íi pu ajta utétatzeareca'a yú tatzajta'a, ti ij a'íin ayén taatá'an tej yaú'itiée tá'ara'ani, a'ij ti 'een jín huá'pi'i naa seijre'e í Dios a'íjna jime'e ti Ciríistu'u a'íjna jemi seijre'e.

Tej nu'u tiu'utémua'iti te'íjna jime'e ti Dios jetze airáninei

⁷ Teajta iteen, ayée tu seijre'e í Dios jemi tǵ xa'ari ti xarij jǵn taavǵhua, í tej tzajta'an teri ruuhuáseij í ti jǵn Dios rǵi titaatá'a, í ti ajta huápi'i tǵ'ijnajche. Ayee pu 'een í ti seijre'e ti a'ǵn muári'eri'ire'ara'an ti nain jǵn tiu'utémua'itǵn, capu téjmi jetze airáninei, sino a'ij pu'u jetze í Dios.

⁸ Nain tu jǵn rajpuaǵtzi iteen. Mi teajta, catu a'atzu muá'itiche'en. Capu ajta a'ij tá'amitǵeje'e a'ij ti té'eme. Mi teajta iteen, teen tu a'ij tirǵjteuve a'ij tej huárini.

⁹ A'ǵme í teite, a'ij mú pua'a xaa táruurée muá'aye'i. Mi ajta Dios, capu mé túuhua'ana. A'ǵ mú xaa tá'ajipua. Mi ajta, camu ta'antipuaá'ajte'esin.

¹⁰ A'u ti na'a tej é'eciine, ayée tu che'atá tena'a ti'ipuaǵtǵihua tá'aju'un, a'ij ti éeni'ici'e huamǵi í Jesús. Ayee tu te'ǵjna jǵn rǵni, a'iné teen tu rá'aviicua'i, ajta ayén che'atá na'a seijre'e jemin í tej ratéhua'ira'a a'ǵjna ti jǵn Jesús ajta taatá'aca tej teuj ruuri.

¹¹ A'iné iteen, i tej teuj ruuri, ayée pu tǵ'itaruure, ja'anáj ti na'a tu á'ataca'ane tej huácui'ini niuucajtze'en í Jesús. Ajta a'ǵjna jemi í tej ratéhua'ira'a, ti ajta á'apuapua'are, a'ǵjna jemi pu ajta seire'e a'ame í muári'eri'ira'a ti jǵn ajtahua'a ruuri a'ǵjna í Jesús.

¹² A'ǵ pu jǵn, teen tu tiyen rajpuaǵtzi te'ǵjna jǵme'e tej tiyen á'ataca'ane tej huácui'ini. Mi seajta mú'een, ruxiéehua xu rǵi ti'itechéjme se'ǵjna jǵme'e tej iteen rajpuaǵtzi.

¹³⁻¹⁴ Ayee pu té'eyu'usili tǵjǵn: “Nee nu té'antzaahua. A'ǵ nu hui jǵn niyen

tiu'utaxájtaca'a.”

Ayee pu che'atá na'a 'een itejmi jemi. Teen tu teajta té'atzaahuat'e, teajta tiyen tí'ixaxa'a te'íjna jime'e tej teri ramua'aree ti a'íjna í ti ra'ajjáj í tavástara'a, a'íjna í Jesús, huá'a tzajta'a í mi'ichite, a'í pu ajta ta'ajjájpuaxi'isin jamuan í Jesús. A'í pu ajta taataseíjrata mú'ejmi jamuan tej ti naími'i huateáaturan í jemin.

¹⁵ Ajta nain ti ayén tiu'uríj, a'í pu tejámuatéva'iri mú'ejmi, a'iné set'íj jaítze'e huatámu'liire se'íjna jime'e ti Dios rí'i tejamuatá'aca, jaítze'e xu huataújtemua'ave'lesin sej si huápi'i rí'i tiraatá'an í Dios.

A'íjna ti á'apuapua'are, ajta a'íjna ti se'íre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e

¹⁶ Ayee tu jín caí cataxiéehuajye'i. Jee xaa, a'íjna í tej ratéhua'ira'a ti mé jéjre'e seijre'e, a'í pu á'apuapua'are'e. Mi ajta í ti yú tatzajta'a seijre'e, a'í pu rujéjcuare'e ja'anáj ti na'a nain xicaj tzajta'a.

¹⁷ Ajta a'íjna í tej jín cíj caj rajpuaíjtzi, ti ajta caí jeíhua ruxe'eve'e, a'í pu ayén rí'i taruure tej ti tiyen ra'ancuré'an te'íjna ti huápi'i naa se'íre'e a'ame tíj na'a rusén jime'e. Capu a'atzu ratí'ase a'íjna ti íjii seijre'e. Ajta, jeíhua pu jaítze'e ruxe'eve'e caí í tej jín rajpuaíjtzica'a.

¹⁸ A'íj tu jín, catu á'ataca'ane a'íjna jemi í ti tí'itaavíjhua, ti ajta mé jéjre'e seijre'e, sino a'íj tu jemi á'ataca'ane te'íjna ti caí taavíjhua, í ti ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'iné a'íjna ti ayén taavíjhua, capu á'ateeri. Mi ajta, a'íjna ti caí taavíjhua, ti ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'í pu xaa á'ateeri tíj na'a rusén jime'e.

5

Capu nu'u té'eviicua'i í tej ratéhua'ira'a

¹ Ajta a'íjna í tej ratéhua'ira'a, ayée pu titaatéva'iri tíj inaamua tej jeten chejca. Teajta tiyen tí'ijmua'aree ti pua'a huaté'uune a'íjna í inaamua, teuche'e tu huatéechi'i í ti Dios jemi é'eseijre'e, ti ajta caí muájca'a jín taavíjhua. Júte'e pu e'eseíire'e a'ame tíj na'a rusén jime'e.

² Teajta iteen, tej teuj íiyen seijre'e chaanaca japua, teen tu taxiéjniuste'e yú tatzajta'a, teajta tiyen taxieemijte'e te'íjna jime'e tej tij te'uun a'uteárute te'újna chí'ita ti júte'e é'eseijre'e ti ajta Dios jín ta'icánajsin.

³ Ayee pu a'íjna jín rini ti ayén ta'icanán, catu ti ché'e muámua'avijmé'e mé á'ujujhua'ane'e tá'aju'un.

⁴ Ayee pu tí'een, a'iné íjii tej teuj jeten huachéjme a'íjna í inaamua, jé'ecan tu tayein yú tatzajta'a, te'íjna jime'e ti ayén tamuári'eriste'e ti'iti jime'e. Capu a'í na'a tej tiyen rátziiine'e ti Dios ayén tá'ari'i a'íjna ti jín ta'icánajsin, sino tej huápi'i tiyen tí'ijxe'eve'e ti a'íin jaítze'e ta'icáanan, ti íj a'íin ti á'ateeri tíj na'a rusén jime'e nain ti'icáanan a'íjna ti á'apuapua'are.

⁵ Ajta, a'íin ti ayén rí'i taruure tej ti tiyen te'íjna ancuré'an, a'ii pu a'íin pú'een í ti Dios rusej raateájtuaa itejmi jemi, í ruxíejniu'uca tej ti tiyen ráamua'aree ti Dios a'íjna jín te'ataújratziiri'i itejmi jemi.

⁶⁻⁷ A'íj tu jín, ja'anáj ti na'a, a'í pu ca'aníjra'a tatá'aca, a'iné ayée tu ramua'aree tet'íj teuj tiyen ruuri seijre'e te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a,

teen tu caí xi te'uun a'ujteí í tavástarala jemi. Ayee pu'u xaa ne'u tí'een, a'iné ayée tu 'een jín yé á'ujujhua'an te'íjna jime'e tej rá'atzaahuatete. Catu te'íjna jime'e tena'a yé á'ujujhua'an tej ti te'íjna jetze arátaca'anen a'íjna tej tí'isise'ij teyajna.

⁸ Temua'a pu ca'aníjra'a tatá'aca, ajta jaítze'e pu ta'aráanajche tej tíhuiini te'íjna jetze í tej ratéhua'ira'a tej ti te'uun é'eseijre'e a'u tej a'utéechi'í í tavástarala jemi.

⁹ A'íj tu jín, tiyen tí'itese'e tej tiyen rí'í tí'itítacha'íi tej tiyen rí'í tiraatá'an í tavástarala. Capu amín a'íj, ti pua'a tiyen a'ímuá seijre'e nusu tiyen jemin seijre'e.

¹⁰ Jee xaa ne'u ti ayén tí'een, a'iné ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej naíjmi'í tiyen huatátaseijrata a'ujna a'u ti a'utáca í Círístu'u ti ij a'ín tá'uxijte'en naíjmi'íca itejmi. Aj pu xaa ayén tí'ijci'íti a'íj ti tiraavíjte'e seij ajta seij a'íj ti tí'iti tiu'umuá'íti a'íjna jime'e a'íj ti huaríj tí'ij auj ruurica'a, ti pua'a xí'epi'ín huaríj nusu a'íj pua'a huaríj.

A'íjna ti Dios raajéjcuare

¹¹ A'íj tu jín, tu'uri ramua'aree ti ayén tiú'ujxe'eve'e tej jeíhua huápi'í rá'atase'e í tavástarala, ayée tu 'een jín tí'itese'e tá'aye'í tej ti hua'utémuá'itín í teteca mej mi ra'ancuré'an í ti ayén tí'ayajna itejmi jetze. Ajta a'ín í Dios, a'í pu ramua'aree a'íj tej e'en. Ajta, ayée nu tí'ijxe'eve'e ti ayén che'atá na'a tejamuá'amitiejte'e í a'amua xiéjniu'uca tzajta'a.

¹² Catu teajtáhua'a mú'ejmi jemi ra'irá'aca í tej jín ahuátatzaahuateten, sino teen tu jamuatá'aca

í sej jín huataújtemua'ave'en itejmi jime'e sej si siyen raayí'itihua'an sej huatáaniuni a'ímej jemi í mej miyen me'íjna jín ahuaújtaahuate'en me'íjna jime'e a'ij ti ja'ati huaújse'irataca mejse'iraca'a í teite, í mej majta caí huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij ti 'een a'íjna í ja'ati í ru tzajta'a.

13 Ti pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a tej nu'u tatímua'i, ayée tu 'een jín tatímua'i tej ti tiyen raatévaire'en í Dios. Na'ari caí, ti pua'a tiyen rí'i mé titeumuámua'aree, ayée tu 'een jín rici tej ti rí'i jamuaatévaire'en mú'ejmi.

14 A'ii pu xaa a'ín pú'een í ti tí'ita'ajte'e ti a'ín Ciríistu'u taxe'eve'e. Ayee pu titá'amitiejte'e itejmi ti seij na'a huamí'i huá'a jetze me'ecan, naíjmi'ica, a'achú pua'amé í teite. Ajta, ti pua'a ayén tiu'uríj, a'íj mú jín naíjmi'i jamuan huácuui.

15 Ayee pu ajta 'een jín huá'a jetze me'ecan huamí'i mej mi a'íime í mej mauj ruuri mej caí ché'e rujímua'a mena'a a'ij tirájteuve'en a'ij mej ye'í jetze me'ecan huamí'i, ti ajta huatarúj huá'a tzajta'a í mí'ichite.

16 A'íj pu jín, íjii ti yú auca'ití a'ame, catu ché'e tiyen ja'ati mé 'usíse'íj a'ij ti titá'amitiejte'e í tatzajta'a a'íjna jime'e í tej jín raaseíj mé jéjre'e. Jee xaa, ayée tu tejmí'i tí'ijseijraca'a í Ciríistu'u tí'ij a'ín auj tevi na'a pú'eene'e. Ajta íjii, catu ché'e tiyen rasise'i.

17 A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayén Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan, a'íi pu a'ín pú'een seíj ti Dios ari raajéjcuare. Pu'urí mé teuvátzi a'ij ti tí'itíújcha'íca'a ti mí'ime'ecan jime'e. Nain pu jéjcuacan jín seijre'e í jemin.

*Tej nu'u rí'i huá'uruuren mej mi rí'éene'en hu-
ateáturan í Dios jemi a'íjna í tej jíme'en ti'ixa*

18 Naíjmi'i tǵ na'a a'íjna í tej jíme'en ti'ixa, a'íi pu jemi é'eme'ecan í Dios ti ayén táaruu tej ti teajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jíme'e ti Círíistu'u ayén ta japua huaniú. A'íi pu Dios ajta ayén a'íjna jín titaa'íjca tej ti teajta tiyen huá'uruuren í teite mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

19 Ayee pu huataújmua'a ti a'íin Dios ayén huá'uruu a'íimej í mej yen huachéjme í chaanaca japua mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jíme'e ti Círíistu'u huá'a japua huaniú. A'íj pu jín caí ayén Dios hua'uxǵjte a'íjna jíme'e í mej jín auteájturaa í jemin, sino a'íi pu a'íjna jín titaa'íjca a'íjna jíme'e í niuucari í tej jín rí'i huá'uruuren mej mi majtáhua'a rí'éene'en huateáturan í jemin.

20 A'íj tu jín, teen tu te'íin pú'een í ti Dios taata'íteca'a tej ti tihua'utá'ixaate'en í Círíistu'u jetze me'ecan. Dios pu ayén tihua'ajee a'íjna jíme'e í niuucari í tej jín tihua'ixaate'e. A'íj tu jín tiyen tejá'amuaje setá'aj siyen seajtáhua'a rí'éene'en huateáturan í Dios jemi.

21 Ajta a'íin í Dios, ayée pu ráaruu í Círíistu'u téjmi jetze me'ecan. A'íjna ti caí ja'anáj ti'iti jín auteájturaa í jemin, a'íi pu Dios ayén ráaruu ti japuan rájveti nain í puajǵtzi ti taci'ítíche'en itejmi a'íjna jíme'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi, tej ti jamuan í Círíistu'u tiyen rí'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

6

A'ij ti nu'u een ja'ati ti Ciríistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e

¹ A'iné teen tu najmi'i tí'imuari'e, ayée tu tea-jtáhua'a tejá'amuaje sej siyen ra'ancuré'an í ti jín Dios rí'i tejámuaatá'asin sej si siyen jeíhua huápi'i raatátuure'en í jemin a'íjna í sej jín tiu'umuáriej.

² A'ij pu jín ayén té'eyu'usi'i tijín:

Ayee nu muáanamujri'i

a'íjna xicáara'an ti jetzen ari huaxí'epi'in.

Neajta, niyen muaatévai

a'íjna xicáara'an nej hui jetzen mua'irájtuaa.

Casi'i, mú'een, pu'uri ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a ti jetzen ari huaxí'epi'in sej ra'ancuré'an. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna pítí'irici a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios amua'irájtuaani.

³ Teajta iteen, catu tiyen hua'utamuári'eriste'e ti'iti jime'e ti tihua'antiú'uuni'i, sino ayée tu rí'i ti'itítacha'í tá'aye'i ti ij caí ja'ati a'ij tí'itaxajta.

⁴ Mi teajta iteen, ayée tu mú'ejmi jemi tasejrata matíj a'ímej í mej tí'ivaire'e í Dios jemi nain jime'e. Capu amín a'ij, ti pua'a tiyen jeíhua huápi'i ti'itij jín á'aviicua'ire'e nusu tiyen tirajpuaíjtzi na'ari ti'iti tamuári'eriste'e ca'ín ti'iti a'ij pua'a taruure.

⁵ Teuche'e tu tiyen che'atá tena'a tí'ivaire'e, tij majta miyen taatévajxi'in nusu ta'íteáanan na'ari taatamuárite'en a'u ti na'a tej á'ujujhua'an ca'ín tej muári'eri jín tí'imuari'e, nusu tej huatáxa'aire'en tej atanéjne'eri na'ari tej huatatiéjcuca'a.

⁶ Ayee pu ajta seijre'e tej tiyen tí'ivaire'e í Dios jemi a'íjna jime'e tej caí ti'iti jín a'ij pua'a rici, teajta temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tí'een í Dios, teajta

temua'a tu té'eviicua'i huá'a jemi í seica. Teen tu teajta rí'i tihuájcha'íi í taxí'ej teite, teajta te'íjna jetze arátaca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. Teajta tu tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e.

⁷ Ayee tu teajta jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu tí'ihua'i tena'a. Teajta te'íjna jín tí'imuarí'e í muári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios. Teajta tu tiyen seijre'e te'íjna jamuan í tej jín tiu'utése'en nain jime'e ti ta jetze seijre'e tej ti tiyen huárini ti naa 'een í Dios jemi.

⁸ Tí pua'a miyen rí'i titaatá'an na'ari miyen taatéxieehua, nusu miyen a'ij pua'a tí'itaxajta ca'ín rí'i metihuá'a'ixaate'e itejmi jime'e, teuche'e tu tiyen tí'ivaire'e. Ayee mú majta tí'itaxáata muá'aju'u tej nu'u tí'ihua'itaca. Mí teajta iteen, tzáahuati'ira'a tu jín tiyen ríci.

⁹ Capu ajta ta jetze ruxe'eve'e ti pua'a mecaí tamua'ate nusu métamua'ate. Ayee tu teajta huá'a jemi seijre'e cu xíee tej cui'icu. Mí teajta iteen, teuche'e tu ruuri. Puaíjtzi mú tá'ate'e aru camu tá'apua'ajte'en.

¹⁰ Ayee tu seijre'e cumu tej taxíeemijte'e. Mí teajta iteen, ja'anáj ti na'a tu tátemua'ave'e. Catu a'ij tí'ijviicua'i. Mí teajta, ayée tu huá'aruuren mu'ití mej mi huateújchijteanita. Catu nu'u tí'iti tícha'íi. Mí teajta, nain tu xaa tí'ijcha'íi.

¹¹ Ayee nu e'ehauritiécan jín tejamuá'ixaa nain jime'e, mú'een, mí sej Corinto a'uchéjme. Jéihua nu á'anca'ane mú'ejmi jemi.

¹² Catu tí'iti á'amuamuaire'e mú'ejmi, sino mú'een xu rujímua'a sena'a rumuaire'e se'íjna jime'e a'ij ti tejamuá'amitíejte'e í á'amuatzajta'a.

13 A'íj nu jín niyen tejá'amuahuvii sej si sea-jtáhua'a ahuaújca'anen ítejmi jemi. Ayee nu xaa tejá'amua'ixaate'e cumu sej tí'iríi pú'eene'en.

Tej nu'u caí hua'ajtéja'ahuatēhua'an a'ímej í mej caí té'atzaahuatē'e

14 Caxu hua'ajtéja'ahuatēhua'an a'ímej í mej caí té'atzaahuatē'e. Xu'uhuaújmuatzi a'íjna jime'e, ¿a'iné tí'irí'iri mej se'j mena'a teitejra'a pú'eene'en a'íjna tí urarí'en í Dios jemi, ajta a'íjna tí a'ij pua'a tí'ití'ijcha'íi? Capu xaa ne'u a'ij tí'irí'iri. Ari a'íjna, ¿ni qui ruxí'ej na'a se'jre'e í néeriste'e, ajta í tíca'ari tzajta'a? Capu xaa ne'u.

15 ¿Tí'itájni a'ij metí'ixi'epi'íntare'en a'íjna í Círíistu'u, jamuan a'íjna í Satanás? Capu xaa ne'u tí'iti. Ajta a'ín tí té'atzaahuatē'e, ¿ni qui ayén ruxí'ej na'a ra'ancuré'asin tíj ajta ra'ancuré'asin a'íjna tí caí té'atzaahuatē'e? Capu xaa ne'u tí'iti.

16 ¿Tí'itájni a'ij metí'ixi'epi'íntare'en a'íime í mej tí'ivaire'e teyujta'a a'ímej jamuan í tí'itén í mej huá'ana'amiche'e í mej caí Dios pú'een? Capu xaa ne'u tí'iti. Teajta iteen, ayée tu tí'ivaire'e í Dios jemi tíj teyuu tí tzajta'an huiirájca í Dios tí'irúuri. A'íj pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tíjín:

Nee nu u'uchée na'ame huá'a tzajta'a.

Neajta nu huá'a Dios pu'éene'e na'ame.

Majta a'íime, a'íi mú nete'ítestemua'a pu'éene'e muá'aju'u.

17 Ayee pu tí'ixa í tavástara'a tíjín:

A'íj xu jín ajtácíne huá'a jemi

sej si rujíme'en á'ujujhua'ane'en.

Caxu tí'iti muari'e tí xána'avi'ire'e.

Neajta nu niyen rí'í amua'ancuré'eví'iti.

18 Ajta ayén ti'ixa í tavástar'a
 ti nain jín antiújmua'aree tíjín:
 Nee nu á'amuaya'upua pu'éene'e na'ame.
 Seajta mú'een, ayée xu niyaujmua'a pu'éene'e
 xá'aju'un,
 setíj sena'a sej teteca pú'een,
 ajta mi sej 'uuca. Yee pu'u.

7

1 A'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i, mú'een
 ta'ihuaamua'a í tej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen
 mé tirúurieeni tíj na'a ti ayén tí'itaxana'aviste'e, ti
 a'íjna jetze airánineica í tatevij jetze nusu í ta tza-
 jta'an, tej ti raanaíjmire'en a'íjna ti tita'aturáate'e
 tej ti r'íéene'ecán jín huateáturan í Dios jemi.
 Teta'aj tiyen huárini te'íjna jime'e ti Dios ayén
 huateúra'ate itejmi jemi.

Pablo pu huá'axe'eve'e a'ímej í mej Corinto é'eche

2 Caxu ra'antánaamuan í á'amuaxiejniu'uca ite-
 jmi jemi, a'iné catu a'ij pua'a amuáaruu. Catu
 teajta ja'ati ca'aníjra'a huatá'a ti ij a'ij pua'a
 ti'itíjcha'ii. Jee xaa ne'u, catu ja'ati tiu'uhuá'itze
 tej ti ti'itij jín huatétavaire'en.

3 Canu niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itij jín
 ama'uxíjte'en. Canu a'atzu, a'iné nu'uri niyen
 tejamuá'ixaa tej tiyen á'ataca'ane mú'ejmi jemi,
 ti pua'a tiyen naími'i huácu'ini nusu tiyen naími'i
 ruuri huateáturan.

4 Jé'ecan nu nexiéhua tejá'amua'ixaate'e, canu
 a'ij tí'itziine'e nena'a. Jéihua nu á'antzaahuate'e
 mú'ejmi jime'e, neajta jeihua nu r'í'i té'enemua'ate.
 Neajta huápi'i nu netémua'ave'e nain jime'e í tej
 rajpuaíjtzi.

A'í mú seicié tiu'umuá'aj

⁵ Mi teajta iteen, tetí'ij te'uun a'ará'a u Macedonia, capu a'atzu huatári'iristareca'a tej huátase'upe'en, sino teen tu rajpuaíjtzica'a nain jime'e, tíj na'a ti ayén titáaru. J'écan tu á'aviicua'ire'eca'a huá'a jemi í teite, teajta tí'itziñne'eca'a í tatzajta'a.

⁶ Ajta a'íñ í Dios ti rí'i hua'anrú'ure'e á'aye'i í mej a'ij té'ujmua'ate, a'í pu ayén rí'i táaru a'íjna jime'e ti a'íñ yé uvé'ene í Tito.

⁷ Ayee pu xaa a'íjna jín rí'i táaru, ajta a'íjna jime'e ti a'íñ Tito ajta rí'i táaru ajta a'íjna jime'e sej amuacaí rí'i ráaru a'íjna í ta'ihuaara'a. A'í pu xaa titaatá'ixaa mú'ejmi jime'e, sej nu'u jeíhua huápi'i siyen tí'ijxe'eve'e sej naasej, sej nu'u temua'a sea-jta tiújxieemijte'e, ajta nu'u temua'a mú'ejmi jetze ruxe'eve'e a'ij ti tí'inevair'e ineetzi. A'í nu jín jaítze'e huatántemua'ave.

⁸ Mi neajta inee, capu ché'e a'ij pua'a ne'ase nej niyen amuaatéxieemijte ne'íjna jime'e a'ij nej tejámuaatá'itíiri'i. Amuacaí pu xaa, a'ij pua'a né'asejca'a, aru capu ché'e, a'iné a'atzu pu'u á'atee sej ruxieemijte'eca'a.

⁹ Mi ajta, canu ne'íjna jín netémua'ave'e ne'íjna jime'e sej huataújxieemiste, sino a'í nu jín nena'a netémua'ave'e sej siyen huataújxieemiste sej si seicié tí'itíújcha'íca'a. Ayee pu xaa ne'u a'ij pua'a amuaatá'a sej si siyen huataújxieemiste'en jemin í Dios. A'í pu jín, catu tajímua'a tena'a puaíjtzi amuaatá'a.

¹⁰ Jee xaa ne'u. Ti pua'a ja'ati ayén huataújxieemiste'en í Dios jemi ti ij seicié tí'itíújcha'íca'a, capu xaa a'ij pua'a tiraatá'asin,

sino Dios pu ru'irátuaasin. Na'ari ti pua'a ja'ati ayée na'a ruxieemíjte'e matíj a'íime í mej yen japan seijre'e í chaanaca, ayée pu teja'uré'enejsin ti auupuá'are.

11 Aru casi'i mú'een, a'ij ti tejamuáaru a'íjna jime'e sej siyen huataújxiemiste'en í Dios jemi. Huápi'i pu ca'aníjra'a amuaatá'a sej ráahuauni í ti jín Dios tejámuaatá'uuni'i. Jé'ecan xu huataníniu'ucacuca'a se'íjna jime'e ti a'ij pua'a éene'e. Jé'ecan xu seajta tí'itziíine'eca'a se'íjna jime'e ti a'amuaci'itíiche'e í puaíjtzí. Seajta jé'ecan huápi'i á'ujca'anejca'a ineetzi jime'e, seajta huápi'i xu a'ij té'ujmua'ate. Mú'een xu seajta temua'a naa puaíjtzí raatá'a a'íjna ti a'ij pua'a rijcaa. Ijii tu xaa tiyen ramua'aree sej caí tí'iti jín auteájturaa a'íjna jime'e ti a'ij pua'a éene'e.

12 A'íj pu jín temua'a tiu'utévai í nej amuaata'ítí'irí'i. Mí neajta inee, canu ne'íjna jín amuaata'ítí'irí'i ne'íjna jime'e í ja'ati ti ayén auteájturaa, canu neajta amuaata'ítí'irí'i ne'íjna jime'e ti ja'ati seíj jemi auteájturaa, sino ayée nu 'een jín amuaata'ítí'irí'i ti ij ayén amuaatámitíejte'en mú'ejmi í Dios jemi a'achú sej caj á'ujca'ane téjmi jemi.

13 A'íj tu jín teri rí'i huaríj í tatzajta'a. Capu ajta a'í na'a tej teri rí'i huaríj, sino teajta tiyen te'íjna jín huatátatemua'ave'e te'íjna jime'e ti a'ín Tito ayén che'atá na'a rutémua'ave'e, a'iné mú'een naími'i xu rí'i tiraatá'a í tzajta'an.

14 Jee xaa, nu'uri nejmí'i ahuántzaahua í Tito jemi mú'ejmi jime'e. Seajta mú'een, caxu a'atzu naatatévi'iraste. A'iné nain í tej teri tejamuá'ixaa,

ayée pu ti'ayajna, ayée pu che'atá na'a ayén ti'ayajna í tej jíme'en ahuátatzaahuate jemin í Tito.

¹⁵ Ajta jaitze'e pu a'ín ayén ahuaújca'ane mú'ejmi jemi, a'iné a'í pu ayén ra'utámua'areeri'i a'ij sej mú'een naími'i titá'astijre'e. A'í pu ajta a'íjna atamuá'areeri'ihua'a á'aye'i sej siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'iti, sej siyen jeíhua huápi'i tí'itziíne'eca'a.

¹⁶ Neajta inee, nee nu netémua'ave'e, a'iné nain nu jín á'anca'ane mú'ejmi jemi, a'iné mú'een xu xaa araúrastejsin.

8

A'ij mej nu'u tiu'utapuaíjve'e a'íme í mej e'etiújse'íri teyujta'a

¹ Ta'ihuaamua'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij ti Dios r'íi tihua'utá'a a'ímej í mej u e'etiújse'íri a'u ti na'a a'uun ti huatacá'a u Macedonia.

² Matí'ij mauj jeíhua huápi'i á'aviicua'ire'eca'a, ajta jeíhua tihua'aturaate'eca'a í mej jín huateújvare'en, mi majta, jeíhua mú huápi'i rútemua'ave'eca'a. A'í pu jín ayén te'irájraa mej miyen ruxí'evi'ira'a jín tiu'utévai me'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i ará'aseca'a í Dios jemi.

³ Aye'e nu tihua'utéxajta í mej miyen tiu'utapuaíjve a'achú mej caj tí'ijviicua'iraca'a. Jee xaa, a'í mú ruxí'evi'ira'a jín jaitze'e miyen huaríj.

⁴ Ca'anín mú jín tájhuaviiri'i tej tiyen hua'utá'an mej tiu'utévare'en me'íjna jime'e

mej hua'utévaire'en a'ímej í mej e'etiújse'iri í mej ajtéme'ecan í tavástar'a jetze.

⁵ Mi majta a'íme, camu miyen mena'a tiu'utapuaíjve a'ij tej tí'ijchu'eve'eca'a. Amuacaí mú huataseíjre í tavástar'a jemi, majta á'iyen itejmi jemi me'íjna jime'e ti ayén tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.

⁶ A'íj tu jín teri ca'aníjra'a raatá'a te'íjna í Tito ti a'ín ayén raanaíjmire'en mú'ejmi jemi a'íjna ti jín amuacaí a'utéjche mú'ejmi tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a tiu'utapuaíjve'en ruxí'evi'ira'a jime'e.

⁷ Ajta íjii, a'iné jaítze'e pu ayén tejamuaac'í mú'ejmi caí í seica, nain jime'e, ti pua'a sej rá'atzaahuat'e'en í tavástar'a na'ari sej tihua'utá'ixaate'en í niuucari jime'e ti ayén tí'ayajna nusu sej rú'umua'areere a'ij ti 'een í Dios jemi, ca'ín seajta nain jín á'ujca'ane itejmi jemi, seajta taxe'eve'e. A'íj pu jín, ayée tu tí'ijxe'eve'e. Ayee xu huárini sej si seajta hua'utémuaitin se'íjna jime'e í sej jín rí'í tihua'utá'asin.

⁸ Canu ne'íjna jín tejámuaata'aíjte'esin, sino ayée nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si huataújsejrata sej siyen che'atá sena'a tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e se'ímej í mej Jerusalén e'etiújse'iri matíj í seica í mej a'ujca'anéecan jín hua'utévai í ru'ihuaamua'a.

⁹ Jee xaa, xu'uri ramua'aree í ti jín rí'í titaatá'a ruxí'evi'ira'a jime'e í tavástar'a, a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een. A'íj pu ayén nain tí'ijcha'íca'a, mi ajta a'íj pu u júte'e ayén éeni'icí'e huataújsejrataca'a tíj seíj ti caí a'ij tí'ijviicua'i ti ij mú'ejmi japua huániuuni, sej si siyen se'íjna jín

se'ire'e xá'ara'ani sej se'ín pu'éene'e xá'ara'ani í sej ra'ancuré'asin í jemin se'íjna jime'e ti a'ín Ciríistu'u caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

10 Ayee pu tiná'amitiejte'e a'íjna jime'e í sej hua'utévaire'en. Ayee pu i'í xí'epi'in sej íjii raanaíjmire'en í sej jín autéjhuii í ru'usí, í sej amuacaí se'íjna jín te'ataújratziiri'i, seajta amuacaí siyen rijcaa.

11 Mi seajta mú'een, íjii setá'aj raanaíjmire'en í sej jín siyen rijcaa. A'iné mú'een xu a'ujca'anéecan jín huataúra'a sej siyen huárini, setá'aj siyen che'atá sena'a se'íjna jín raanaíjmire'en sej siyen tiu'utá'an a'achú sej caj tí'ijcha'íi.

12 A'iné, ti pua'a ja'ati á'ujca'ane ti ti'iti tiu'utá'an, ayée pu xí'epi'in tirá'aseijrate'e í Dios ti a'ín ja'ati ayén tiu'utá'a a'achú ti caj tí'ijcha'íi. Capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e í Dios ti'iti ti a'ij caí tí'ijcha'íi a'íjna í ja'ati ti xaa ti'iti tiu'utá'a.

13-14 Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ti ij caí hua'utamuarí'eriste'en í seica. Canu neajta ne'íjna jín á'amua'ijcate'e ti huápi'i muári'eri mú'ejmi jemi. Ayee nu'u ni niyen tí'ijxe'eve'e sej si ruxí'ej sena'a te'utáviicua'i. A'íj pu jín, ayén tí'ivaire'e í sej jeíhua tí'ijcha'íi íjii sej si se'íjna jín hua'utévaire'en í ti tihuá'aturaate'e. Ajta, méjca'íhua yee, a'íi mú miyen che'atá mena'a amuaatévaire'esin me'íjna jime'e í mej jeíhua tí'ijcha'íi ti ij caí ti'iti tejamuá'aturaate'e mú'ejmi.

15 Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tíjín: “Capu nu'u ti'iti turaaveca a'íjna jemi ti jeíhua rájseij. Ajta, capu nu'u tirá'aturaate'eca'a a'íjna ti cíj na'a rájseij.”

Tito pu a'uun a'atanéjsin

16 Me'ecui xaa, jeíhua tu huápi'i rí'i tí'ira'ate'e í Dios ti ayén ca'aníjra'a raatá'a a'íjna í Tito ti ayén a'ujca'anéecan jín amuaatamuá'areeri'i netíj inee.

17 A'íi pu xaa ayén ra'ancuré'a a'íjna í tej jín ca'aníjra'a raatá'a, ajta a'íjna jime'e, ti jeíhua á'ujca'anejca'a. A'íi pu ruseíj huataúra'a ti ij a'uun u á'ume'en mú'ejmi jemi.

18 Teajta iteen, ta'ihuaara'a tu huata'íteca'a ti ij ajta jamuan u á'ume'en. A'ijna í ta'ihuaara'a, naíjmi'ici'e mú rí'i tí'iseij me'íjna jime'e a'ij ti a'ín tihuá'ixaate'e á'aye'i í niuucari ti jín Dios hua'irájtuaani.

19 Ajta, a'íime í mej me'uun e'etiújse'iri í Dios jemi, a'íi mú ra'antíhua'u ti ij a'ín ta jamuan á'uche'ecane'en tej ti naími'i tiyen aráta'asten te'íjna jime'e í tej hua'utá'asin, tej ti te'íjna jín rí'i tiraateájtuaani í tavástara'a. Teajta tiyen 'een jín raata'íteca'a ti a'uun á'ume'en mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tej teuj á'ataca'ane tej tiyen hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

20 Ayee tu tí'itese'e ti ij caí ja'ati ayén tí'itaxajtzi'ira a'íjna jime'e tej nu'u a'ij pua'a ríci te'íjna jime'e tej ramuari'e a'íjna í mej miyen a'ujca'anéecan jín tiu'utá'a, ti ti'ímu'íi.

21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné catu tiyen tena'a tí'itese'e tej ti tiyen rijca a'ij ti tiraavíjte'e í tavástara'a jemi, sino tej ti tiyen che'atá tena'a rijca a'ij ti tiraavíjte'e huá'a jemi í teteca.

22 Teajta a'ímej jamuan í mej hua'apua, teajtáhua'a tu seíj huata'íti í ta'ihuaara'a, í ti ari mu'iití huataújsejrataca'a ti a'ín temua'a

naa á'ujca'anejca'a mu'iití jime'e. Ajta íjii, jaítze'e pu á'ujca'ane a'íjna jime'e ti jeíhua huápi'i té'atzaahuate'e mú'ejmi jemi.

²³ Ajta, a'íjna í Tito, a'ii pu a'ín pú'een ti neetzi jamuan tí'ivaire'e mú'ejmi jime'e. Naíjmi'i tu tí'imuari'e. Majta a'íime í mej hua'apua í ta'ihuaamua'a, a'ii mú a'ín pú'een í mej hua'uta'íteca'a a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri. A'ii mú a'ín pú'een í mej huá'a jetze me'ecan tí'ivaire'e í teite majta me'íjna jín rí'i tiraatá'aca í Ciríistu'u.

²⁴ A'íj xu jín, setá'aj siyen hua'utaseíjrate'en se'ímej í teteca sej tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e, mej mi naíjmi'i miyen ráamua'aree nainjapua a'u mej e'etiújse'iri mej mi ta'utátzaahuate'en a'íj ti tiraavíjte'e tej tiyen á'atatzaahuate'e mú'ejmi jime'e.

9

A'íj tej ye'í huárini tej ti hua'utévaire'en í seica

¹ Jíme'en a'íjna í tej jín huá'avaire'e a'ímej í ti Dios rí'i tihuá'ajcha'íi, capu a'atzu ruxe'eve'e tej tiyen tej amuaatayú'use.

² A'iné nu'uri ramua'aree sej seri á'ujca'ane sej si siyen huárini ruxí'evi'ira'a jime'e. A'íj nu jín niyen á'antzaahuate'e huá'a jemi í mej me'uun a'uchéjme tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Macedonia. Ayee nu tihuá'ixaate'e yee pu'uri ayén á'atee se'íj nine'ira'a í sej seri rí'i huaújruu. Ajta, xu'uri ca'aníjra'a hua'atá'aca a'íjna jime'e sej siyen a'ujca'anécan jín tiu'utévaire'en.

³ Mi neajta inee, ayée nu 'een jín ta'ihuaamua'a huata'íti mú'ejmi jemi ti ij caí ayén te'irájra'ani tej huáapua'a tena'a ahuátatzaahuaté'en a'íjna jime'e sej caí xi rí'i huaújruu, a'ij nej neri tihua'utá'ixaa mú'ejmi jime'e.

⁴ Na'ari caí, ti pua'a seica í mej me'uun Macedonia é'eme'ecan miyen me'uun ne jamuan á'uju'un, teajta tiyen amuáateuni sej caí xi rí'i huaújruuren, aj pu xaa taatatévi'iraste'esin itejmi. Capu amuaatatévi'iraste'esin mú'ejmi, sino itejmi pu xaa a'íjna jime'e tej mú'ejmi jín ahuátatzaahuaté.

⁵ A'ij pu jín ayée pu tinaatámitejte ti ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen ca'aníjra'a hua'utá'an í ne'ihuaamua'a mej mi me'uun á'uju'un mú'ejmi jemi, mej mi amuacaí rí'i amuáaruuren me'íjna jime'e í sej jín te'ataújratziiri'i sej tiu'utapuaíjve'en. Ayee pu'u, a'iné canu raxí'eve'eca'a nej ca'anéri jín amuaata'aíjte'en sej si tiu'utapuaíjve'en sino sej si ruxí'evi'ira'a jín tiu'utá'an.

⁶ Caxu yá'uhua'anan. Ti pua'a cíj sena'a tiu'utá'an, cíj xu'u seajta te'ancuré'asin. Ajta, ti pua'a jeíhua setiu'utá'an, jeíhua xu seajta te'ancuré'asin.

⁷ Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárini, seij seajta seij. Ché'e ja'ati ti na'a ayén tiu'utá'an a'ij ti ari tiraaxí'epi'intare í ru tzajta'a. Ché'e caí ayén ramuájche'e, a'iné jé'ecan pu ra'aráanajche í Dios ti ja'ati rutémua'ave'e tiu'utapuaíjve'en.

⁸ Ajta a'ín í Dios, a'í pu raayí'iti ti ayén raatámu'iiren nain jime'e í ti jín rí'i tejamuaatá'an sej si siyen ja'anáj ti na'a te'encuré'a'ave'en tíj na'a ti tiú'ujxe'eve'e. A'í pu ajta ayén raatámu'iirejsin

ti ij ayén ti'ici'ipée a'íjna jetze setíj sena'a sej jín tiu'umuári'en ti xí'epi'in 'een.

⁹ Ayee pu té'eyu'usi'i tijn:

A'í pu a'imuá tihua'urá'ate.

A'í pu ajta tihua'apuaijve'e
a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

Ajta, tíj na'a ti ayén rici ti xí'epi'in 'een,
a'í pu ayén huateáturaasin í Dios jemi
tíj na'a rusén jime'e.

¹⁰ Ajta a'ín ti tí'tá'aca í imue'eri ti jín ja'ati ayén tiu'uhuáste'en, a'í pu ajta ayén tiu'utá'asin, ajta raatámu'iiren í sej jín huateújvaire'en sej si jaítze'e siyen tiu'umuári'en a'íjna jime'e ti xí'epi'in 'een.

¹¹ Jéihua pu huápi'i raatámu'iirejsin nain jime'e ti tejamuá'aturaate'e sej si ruxí'evi'ira'a jín tihua'utá'an temua'a naa.

A'íj tu jín iteen, temua'a tu rí'i tiraatá'asin í Dios

¹² A'iné tíj na'a sej siyen se'íjna jín tí'ivaire'e, mú'een xu siyen hua'atéva'iri a'ímej í mej Dios jemi seijre'e, se'íjna jime'e í ti tihua'aturaate'e. Ajta, caxu a'í sena'a jín tí'ivaire'e, sino ajta mú jéihua rí'i tiraatá'aca í Dios jemi me'íjna jime'e a'ij sej huaríj.

¹³ Ayee pu'u, a'iné ayée xu se'íjna jín tihua'avaire'e, a'í mú me'íjna jín ramua'aréeren a'ij sej tirá'aste í tavástar'a. Seajta mú'een, ayée xu se'íjna jín rí'i tiraatá'asin í Dios sej rá'astijre'e, seajta ra'ancuré'a'aca í niucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Ayee xu seajta rí'i tiraatá'asin í Dios se'íjna jime'e í sej temua'a naa tihua'utapuaíjve a'ímej í mej Jerusalén a'uchéjme, seajta naijmi'ica.

14 Majta a'ñime, ayée mú á'ujca'ane mú'ejmi jemi, majta miyen rahuauhuau í Dios jemi mú'ejmi jime'e, me'ñna jime'e ti Dios jeíhua huápi'i rí'i tihua'utá'a a'ij sej ti'iti jín huaríj.

15 Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an í Dios temua'a naa te'ñna jime'e ti a'ñn ayén taatapuaíjve a'ñna ti ayén huápi'i tiú'ujxe'leve'e í ti jíme'en caí rí'irí tej tiyen rí'i tiraatá'an a'ij ti tiraavíjtele.

10

Pablo pu nu'u tí'iseijrata a'ij ti Dios tiraata'aíj

1 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu ca'aníjra'a amuatá'aca ne'ñna jime'e nej niyen che'atá nena'a rí'i ti'itíncha'ñi tíj ajta í Ciríistu'u ti ayén te'utáviicua'irí'i matí'ij a'ij pua'a ráaruu, ti ajta huá'ancu'uvajxi í teite. Nee nu ne'ñn pú'een í mej miyen tí'ixaxa'a nej nu'u tí'itziñne'e ti pua'a mú'ejmi jemi naatéveeca, neajta nu'u huaténca'ane yú ne tzajta'a mú'ejmi jemi netí'ij nu'u ye'imuá huatéveeca.

2 Mí neajta inee, ayée nu amuaatáhuaviira sej caí siyen rijca netí'ij ne'uun a'utéveeca mú'ejmi jemi, setá'aj caí ca'aníjra'a neetá'acare'en nej niyen huatánseijrata nej niyen che'atá nena'a neca'ane yú ne tzajta'a netíj niyen tí'ihuánxi'epi'íntari'ire nej niyen huatánseijrata huá'a jemi í mej miyen tí'itaxajtzi'i tej nu'u tiyen ti'itítacha'ñi matíj a'ñime í mej íiyen huachéjme chaanaca japua.

3 Teajta iteen, teen tu á'ujujhua'an íiyen chaanaca japua tatevij jime'e í tej ratéhua'ira'a. Mí teajta iteen, catu tiyen tatevij jín ne'use'e.

4 A'iné a'íjna í tej jín ne'use'e, capu a'uun a'uvé'emej í huá'amua'atziira'a jetze í mej rutevij jín á'ujujhua'an, sino a'úu pu a'uvé'emej í tej jetzen arátaca'ane tej ti muári'eri'ire'ara'an jín raaté'uuna te'íjna í mej jín téujnaamua.

5 Teen tu ra'uré'uunaca t'íj na'a í huá'amua'atziira'a í mej jín huá'acuanamua í teite. Teen tu ramuá'itici í huá'amua'atziira'a, t'íj na'a í mej jín á'ujtzaahuate'e mecaí ratá'aca í ruxiéjniu'uca mej ráamua'ati í Dios. T'íj na'a huá'amua'atziira'a, ayée tu che'atá tena'a raruure t'íj í xantaaru'u ti ja'ati se'íj huatéevi'i, ajta tiu'utátuiire'en a'íjna jemi ti t'íajta. A'íj tu jín t'íj na'a í huá'amua'atziira'a tej tiyen ramuá'itici, teen tu Círístu'u jemi t'í'ituiire'e ti ij ayén ra'ará'astijre'en.

6 Teajta iteen, tu'uri r'í'i huatarúu tej ti tiyen huárini set'íj r'í'i raanaíjmire'en sej rá'astijre'en í Dios. Ti pua'a a'íjna se'íj ayén raatéxiehuata ti caí ché'e ayén ra'ará'astijre'en, puaíjtzí tu raatá'asin naíjmi'íca ja'ati ti na'a ti ayén rini.

7 Me'ecui xaa, setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati í ti ayén ti'ayajna. Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitíejte'e ti a'ín Círístu'u jetze ajtémecan, ché'e a'ín ajta ra'utámua'aree í ru tzajta'a tej teajta tiyen che'atá tena'a iteen í Círístu'u jetze ajtémecan t'íj ajta a'íjna.

8 Capu amín a'íj, ti pua'a inee jaítze'e na'ahuántzaahuate'en ne'íjna jime'e í ti jín nevástara'a tinaa'íjca. Capu a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ni amua'antipué'ajte'en sino nej ni r'í'i amuáaruuren. Mi neajta inee, canu ja'ati huatá'asin ti a'ín ayén naatatévi'iraste'en.

9 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e sej si caí ayén tinejá'useijra nej nu'u tejá'amuamuarite'e ne'íjna jime'e a'ij nej tejá'amuayu'use'e.

10 A'iné ayée mú tí'ixaxa'a tijín tíj na'a ti rá'ayu'uxaca, ca'aníjra'a pu tatá'aca, ajta ca'anéri pu jín tí'ita'aijte'e a'íjna í yu'uxari jetze. Mi ajta a'ín, ti pua'a nu'u yé huatéveeca itejmi jemi, capu á'ujca'ane ti ayén titaatá'ixaate'en. Ajta, capu nu'u a'atzu ruxe'eve'e a'ij ti ti'ixáata a'ame.

11 Majta a'íime í mej miyen tí'ixaxa'a, miché'e miyen ráamua'aree tijín ayée tu che'atá tena'a tí'ixaxa'a í yu'uxari jetze ti pua'a ye'ímuá taaté'uuca tetíj teajta tí'ixaxa'a ti pua'a te'uun mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

12 Mi teajta iteen, catu á'ataca'ane tej tiyen raataxáj yee teen tu huá'a jetze ajtém'e'ecan í seica. Catu teajta tiyen yee ayée tu che'atá tena'a 'een matíj í seica í mej miyen r'íi ruruure mú'ejmi jemi. Majta a'íime, ti pua'a miyen tiú'ujseijra seij ajta seij, majta miyen á'ujtzaahuate'e rujímua'a, ti pua'a miyen rijca, camu xaa ne'u miyen r'íi mé titeumuámua'aree.

13 Mi teajta iteen, ayée tu tena'a á'atatzaahuate'e a'ij ti ayén tiraavíjte'e. Ayee tu ríci a'achú ti caj Dios ayén taaté'itíiitze tej ti tiyen ahuátatzaahuate'en mú'ejmi jime'e.

14 Catu tiyen huápi'i mú a'uc'íica í ti jín Dios taaté'itíiitze ti pua'a tiyen te'uun a'atanén mú'ejmi jemi sino teen tu te'ín pú'een í tej amuacáí tejámuaatá'ixaa í niucari ti jíme'en raxa í Ciríistu'u.

15 Catu huápi'i á'atatzaahuate'e te'íjna jime'e í mej jín tiu'umuáriej í seica, sino ayée tu

tí'ijxe'eve'e iteen, sej jaítze'e té'antzaahuat'e'en, tej ti jaítze'e tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi.

¹⁶ Teen tu tiyen raxí'eve'e tej te'uun tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa í Círíistu'u, huá'a jemi í mej a'ímuá a'uchéjme seíj chuéjra'a japua, ti ij caí ayén ruxe'eve'e tej tiyen á'atatzaahuat'e'e te'íjna jíme'e a'ij ti tiu'umuáriej í seij, a'ujna a'u ti ayén tirá'itíitze.

¹⁷ Ayen tíjn: “A'ijna ti ayén á'ujtzaahuat'e'e, ché'e a'ín a'íjna jín á'ujtzaahuat'e'e a'ij ti Dios ayén rí'i tiraatá'a.”

¹⁸ Ayee pu'u xaa tí'een, a'iné a'íjna ti ruseíj rí'i tiú'ujsejrata, capu a'ín pú'een a'íjna ti Dios ayén ra'ancuré'evi'iti sino a'íjna í ja'ati ti a'ín tavástara'a ayén rí'i tí'ijsejra.

11

Pablo pu tzáahuatí'ira'a jín ti'itéjvee í tavástara'a jemi

¹ Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej si a'atzu te'utáviicua'i se'íjna jíme'e nej ni niyen netámua'ira jín netejá'amua'ixaate'e. Jee xaa, setá'aj a'atzu te'utáviicua'i neetzi jemi.

² Tij caí ti a'ín Dios ayén naatá'a nej ni niyen amuá'anchueere'en mú'ejmi, a'iné nee nu niyen raaxí'epi'intare sej si siyen a'íj sena'a jemin hu-ateáturan í Círíistu'u sej caí ti'iti jín até'ítze'ara'an, yee cumu sej huatéviche'en í jemin.

³ Mi neajta inee, ayée nu éeni'ici'e tí'itziine'e ti pua'a ayén che'atá na'a ja'ati amuaacuana-muan tíj a'ín í cu'ucu'u ayén tiráacuanamuan í ru-mua'atzíira'a jime'e a'íjna í Eva. Ayee nu nea-jta éeni'ici'e tí'itziine'e, ti pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren í á'amuamua'atziira'a jetze sej si caí ché'e tzáahuati'ira'a jín rá'astijre'e í Cirístu'u, sej si caí ché'e siyen nain jín raná'amiche'en.

⁴ Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'ati mú a'uvé'eme'en ti ajta ayén tí'ixaxa'a seica jime'e í niuucari ti jíme'en raxa í Jesús, ti caí ruxí'ej 'een a'ij tej teri tejamuá'ixaa, mú'een xu xaa rí'i tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a seíj ayén huateáturan mú'ejmi jemi í xiéjniu'ucari ti caí a'ín pú'een ti Dios amuacaí raateájtuaa mú'ejmi jemi, mi seajta mú'een, naa xu temua'a tíra'ancuré'evi'itijcica. Na'ari caí, ti pua'a siyen ra'ancuré'an seíj í niuucari ti ajta caí ruxí'ej 'een a'ij ti 'een í sej amuacaí ra'ancuré'a, temua'a xu naa tirá'astijre'e se'íjna.

⁵ Ayee pu tiná'amitíejte'e ineetzi, nej caí niyen jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u miyen tiu'uta'aíjti'ire mej mi jeíhua huápi'i ve'ecán jín tiu'utévaire'en.

⁶ Ti pua'a ayén tí'een nej nu'u caí niyen ne'íjna jín tíhuá'amua'ate nej ni temua'a naa tiu'utaxáj huá'a jemi í teite, capu amín a'ij, a'iné temua'a nu naa inee rí'i tirú'umua'aree ne'íjna jime'e a'ij nej tí'ixaxa'a. Nain tu jín tiyen temua'a naa te-jamuaataseíjrate mú'ejmi jemi, teajta naíjmi'ica jemi.

⁷ ¿Ni qui necaí auteájturaa í Dios jemi ne'íjna

jime'e nej niyen huánruu nej ni ciliéene'e jín tiu'utévaire'en mú'ejmi jemi ti ij Dios huápi'i tejamuaatá'an mú'ejmi a'íjna jime'e nej huáapua'a nena'a tejamuaatá'ixaa í niuucari ti jime'en raxa í Dios? Canu xaa a'atzu a'íjna jín auteájturaa í Dios jemi.

Single line Composer

⁸ Nee nu huajá'uriiri'i a'ímej í mej pua'amecié e'etiújse'iri í Dios jemi nej ni ne'íjna jín huaténvaire'en nej ni neajta amuaatévaire'en mú'ejmi.

⁹ Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi, ajta jeíhua pu tiná'aturaate'eca'a, canu ti'itij jín amuaatamuári'eriste a'iné a'íime í ne'ihuaamua'a í mej me'uun a'uvé'uju'un, a'íí mú miyen naatá'a í ti tiná'aturaate'eca'a. Ayee nu nain jín huaríj nej ni caí amuaatájaaxiejte'en. Neajta naúche'e nu niyen ne'íjna jín rici.

¹⁰ Tíj na'a ti ayén ti'ayajna Ciríistu'u jemi, a'íí pu ajta neetzi jemi seijre'e. A'íj nu jín caí raatá'asin ti ja'ati ayén naatá'íjmii nej ni caí ché'e tihua'utá'ixaate'en tíj na'a a'u ti huatacá'a u Acaya a'íjna í nej jín a'utántzaahuate'en.

¹¹ ¿A'iné 'éen jime'e? ¿Ni qui a'íjna jime'e nej caí já'amuaxe'eve'e? Capu xaa ne'u. Dios pu xaa ramua'aree tíjín nejá'amuaxe'eve'e.

¹² Neajta, a'íj nej rici, naúche'e nu jaítze'e niyen rini nej ni ra'antipuá'ajte'en ne'íjna jime'e í mej jín á'ujtzaahuate'e mej nu'u miyen che'atá mena'a tí'imuari'e tetíj iteen.

Single line Composer

¹³ Matíj mena'a mej miyen 'een matíj a'íime, a'íí mú caí tzáahuati'ira'a jín huata'ítiihuaca'a. A'íí mú

hua'itzi jín tí'imuari'e, majta miyen tiú'ujsejrata ti nu'u Círíistu'u hua'uta'íteca'a.

¹⁴ Teajta iteen, catu rí'i tira'utasej te'íjna jime'e. Teen tu teri tiyen ramua'aree ti a'ín Satanás ajta ayén rusejrata ti a'ín pú'een sej ti tí'ivaire'e u ta japua a'u ti á'uneeri'i rusén jime'e.

¹⁵ A'ij pu jín, capu a'ij taatéjteuuve ti pua'a a'íme í mej miyen tí'ijvaire'e í Satanás jemi miyen che'atá mena'a tiú'ujsejrata mej nu'u me'íjna jín tí'ivaire'e í ti xí'epi'ín 'éen jime'e. Majta, ayée mú te'entipúa'ajte a'ij mej meri tiraamuá'iti me'íjna jime'e a'ij mej ti'itij huáruu.

I ti nu'u jín tirajpuaíjti a'íjna í San Pablo

¹⁶ Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ixaate'e: caxu siyen tí'inesejra nej nu'u netímua'i. Na'ari caí, ti pua'a siyen tí'inesejra, setá'aj siyen na'ancuré'evi'itín tíj sej ti rutímua'i nej ni neajta a'atzu ahuántzaahuate'en.

¹⁷ Canu ne'íjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e ne'íjna jime'e ti ayén tinaa'íjca í tavástar'a, sino nej niyen netímua'iracan jín ti'ixa nej ni tzáahuati'ira'a jín ahuántzaahuate'en.

¹⁸ A'iné mu'iití mú miyen á'ujtzaahuate'e me'íjna jime'e a'ij mej ti'itiújcha'íí ru jetze, ayée nu che'atá nena'a á'antzaahuate'en a'ij nej ti'itíncha'íí í ne jetze.

¹⁹ Mí seajta mú'een, jeíhua xu rí'i mé tite'umuámua'aree. A'ij xu jín temua'a naa te'ataví'icua'i a'ímej jemi í mej rutímua'i.

²⁰ Ti pua'a ja'ati ayén tejámuaata'aíjte'en sej si ca'anéeri jín tiu'umuári'en, mú'een xu siyen te'ataví'icua'i. Na'ari, ti pua'a ja'ati

ayén amuá'ari'i í sej jín huateújvair'e'en, mú'een xu seajta te'ataví'icua'i se'íjna jime'e. Seajta siyen che'atá sena'a rici ti pua'a ja'ati amuaacuanamuan nusu ti pua'a ja'ati á'ujtzaahuat'e mú'ejmi jemi na'ari ti pua'a ayén amu'itéjveeni.

²¹ Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápi'i tí'itevi'ira'a tej caí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane matíj a'íime.

Mi ajta, tí'iti ti na'a ti jín ja'ati ayén á'ujtzaahuat'e, ayée nu che'atá inee ne'íjna jín á'antzaahuat'e.

²² ¿Ni qui miyen nu'u a'ímej jetze ajtém'e'ecan í mej miyen hua'atamuá'amua tíjín Hebreos? Nee nu neajta a'ímej jetze ajtém'e'ecan. ¿Ni qui miyen nu'u me'íjna jetze airáne a'íjna í Israél? Ayee nu che'atá inee ne'íjna jetze airáne. Na'ari, ti pua'a miyen nu'u Abraham jetze airaújnejte. Neajta nu inee a'íjna jetze airánnejte.

²³ ¿Ni qui miyen nu'u tí'ivaire'e Círístu'u jetze me'ecan? Jaítze'e nu inee niyen tí'ivaire'e. Ijii nu xaa netímua'iracan jín tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e nu jeíhua tí'imuari'e mecaí a'íime. Jaítze'e nu jeíhua aiteánami'ihuaca'a mecaí a'íime. Mu'iití mú naatéevajxi. Canu ché'e ramua'aree a'achú mej pua'amé miyen náaru. Neajta nu mu'iití t'n huamí'i.

²⁴ Anxívi pua'amé mú miyen náaru a'íime í mej Israél jetze ajtém'e'ecan, mej miyen na'itéevajxi navij puásire'ara'a jime'e ayén pua'amé seité japuan tamuáamuata'a japuan aramuáacua.

Single line Composer

²⁵ Huaíca pua'amé mú na'itéevajxi ciyej jime'e. Majta seíj naatétu'asixi tetej jime'e.

Huaíca pua'amé pu a'ucájrupi í baarcu í nej tzajta'an yé'icacare'e. Ayee nu neajta á'atee seíj tíca'ari, neajta seíj tújca'ari nej ne'uun jaj japua huajaújsime'e.

²⁶ Jéihua nu a'imuá huayé'ive í juye jetze, neajta jeíhua nu tiu'utátziin ne'íjna jime'e nej antáye'icáa í játe'ana japua, neajta ne'ímej jime'e í nahua'ari, ajta a'ímej jemi í nej hua'axí'ej Israél jetze ajtémecan na'ari a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan. Neajta niyen che'atá nena'a tiu'utátziin a'u nej á'uye'icaa ti pua'a chajta'a na'ari a'u ti caí mé'e é'e ja'ati nusu játe'ana jetze ti ve'ée, neajta a'ímej jemi mej miyen tí'ihua'itaca me'íjna jime'e mej nu'u ta'ihuaamua'a pú'een.

²⁷ Jéihua nu rá'uviicua'iri'i, neajta jeíhua rajpuaíjtzica'a. Mu'iití nu pua'amé huatáxa'ai nej atanee ne'íjna jime'e í nej tiu'utátziin. Neajta nu rajpuaíjtzica'a ne'íjna jime'e nej huata'í'icuatata'a, neajta nej huata'í'imi. Mu'iití nu pua'amé necaí tiú'ucuaa, neajta huatéxaami, neajta caí ti'itéchejca'a.

²⁸ Ajta i'li, tíj na'a nain tújca'ari tzajta'a, ayée pu ti'inemuári'eriste'e a'íjna jime'e ne jé'ecan a'ij té'lenemua'ate a'ímej jemi í mej nainjapua e'etiújse'iri í Dios jemi.

²⁹ Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a seíj caí rú'uca'anisti'ira ti huá'a jetze ajtémecan í mej e'etiújse'iri í Dios jemi, ayée pu ajta caí neetzi tinú'uca'anisti'i í jemin. Ajta, ti pua'a ja'ati ayén ca'aníjra'a raatá'an seíj ti ajta huá'a jetze ajtémecan ti ij a'íin ayén auté'itzen í Dios jemi, jé'ecan pu naatájaaxiejte'esin.

³⁰ Ti pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej ti'iti jín ahuántzaahuate'en, ayée nu huárini nej niyen ne'íjna jín á'antzaahuate'en ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

³¹ Ajta a'ín í Dios ti ajta ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús, a'í pu ramua'aree nej caí tí'ihua'i. Tiché'e rí'i tiraatá'an a'íjna í Dios t́j na'a rusén jime'e.

³² Net'íj ne'uun a'utéveeca'a u Damasco, a'íjna í tajtuhuan ti a'ín rey ra'antíhua'u, a'í pu racha'íca'a í chajta'a, a'ujna u Damasco, ti ij a'ín ayén naateevi'i.

³³ Mí neajta inee, ayée nu éeni'ici'e huirájraa mej na'acájtuaa sicíri jetze a'ujna a'u ti anacun í jaxu'u jetze.

12

Ti'iti pu xaa huataseíjre í Pablo jemi

¹ Naúche'e nu á'antzaahuate'e. Capu a'ij rini ti caí ti'iti jín tineetéva'iri. Nu'uri ne'íjna jín tejámuaatá'ixaate'esin a'ij ti ti'iti tiu'utaseíjre in-eetzi jemi, ajta a'íjna ti tavástara'a ayén naataseíjra.

² A'ati nu niyen mua'ate ti Círíistu'u jetze ajtéme'ecan ti ja'anáj ayén tiráaru. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a ti Dios júte'imua ya'uví'iti a'u mej é'eseijre'e í mej Dios jemi tí'ivaire'e. Canu ramua'aree ti pua'a a'ín ja'ati aúche'e ayén seijre'e í rutevij jime'e nusu caí. Dios pu xaa ramua'aree.

³ Nee nu xaa ramua'aree ti Dios ayén ya'uví'iti u júte'imua a'ujna a'u ti naa hua'één. Canu ramua'aree ti pua'a auj seijre'e í rutevij jime'e nusu caí ché'e, sino a'íi pu í Dios ramua'aree.

⁴ A'uu pu ayén éeni'ici'e tejá'anamua a'íjna ti caí a'ij tí'iri'iri ti ja'ati raataxáj íiyen chaanaca japua, a'iné capu ayén á'achauutzijre'e ti ja'ati ayén raataxáj íiyen chaanaca japua.

⁵ Canu ne jíme'en á'antzaahuate'en, sino a'íj nu xaa jín á'antzaahuate'en ne'íjna í ja'ati. Ajta ti pua'a niyen ne jíme'en á'antzaahuate'e, a'ij nu jín a'utántzaahuate'esin ne'íjna jime'e í ti caí nú'uca'anisti'i.

⁶ Mi ajta, ti pua'a niyen ca'aníjra'a tí'itáne'a'acare'en nej ni a'utántzaahuate'en, canu ne'ín pú'eene'e na'ame seij ti cha'a na'a tí'ixa, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájta. Mi neajta inee, canu niyen rini ti ij caí ja'ati ayén huápi'i tí'ineseijra ineetzi a'ij ti caí tiraavíjte'e, sino ché'e a'íin ayén tí'ineseijra a'ij nej rici, ajta a'ij nej tí'ixa.

⁷ A'iné jé'ecan pu huápi'i tiú'ujxe'eve'eca'a a'íjna ti huataseíjre ineetzi jemi, nej ni caí huápi'i ahuántzaahuate'en, Dios pu ayén raateájtuaa ineetzi jemi tí'iti ti né'itziite'eca'a í netevi jetze. Cu xiee ti cuj tzicare'e na'ajtéjtze i ne jetze. A'íi pu a'íin pú'eene'e í ti Satanás ya'uta'íteca'a ti ná'itziite'en nej ni caí huápi'i ahuántzaahuate'en.

⁸ Huaíca pua'amé nu niyen ne'íjna jín tirájhuaviiri'i í tavástar'a ti ná'ari'i a'íjna ti nú'ucui'íca'a yú ne tzajta'a.

⁹ Ajta a'íin í tavástar'a, a'íi pu ayén tinaatá'ixaa tíjín: “A'íjna í nej nexí'evi'ira'a jín rí'i timuaatá'aca,

ayée pu á'vejre mú'eetzi, a'iné ayée pu raanaíjmire'en í nemuári'eri'ira'a a'íjna jime'e í ti caí mú'uca'anisti'i.”

A'íj nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín ahuántzaahuat'e'en ne'íjna jime'e ti caí nú'uca'anisti'i ti ij a'íjn muári'eri'ire'ara'an í Círíistu'u ayén neetzi jemi huateáturan.

¹⁰ A'íj nu jín, niyen nexí'evi'ira'a jín á'anca'ane í Círíistu'u jetze me'ecan nej ni ne'íjna jín te'utáviicua'i a'íjna ti caí nú'uca'anisti'i nusu í mej a'ij pua'a tí'inejee na'ari a'íjna ti nemuári'eri'ira'a ca'ín mej a'ij pua'a neruure na'ari mej puaíjtzí tinaatá'aca. Ayee nu á'anca'ane a'iné tíj na'a ti caí nú'uca'anisti'i, a'íj nu jetze aránca'ane í tavástara'a ti 'ij rí'i tínetá'aca ineetzi.

Pablo pu huápi'i a'ij té'ujmua'ate huá'a jemi í mej Corinto e'etiújse'iri

¹¹ Jee xaa ne'u, nee nu xaa netímua'i. Mú'een xu ca'anéri naatá'a nej ni niyen huárini. Mi ajta, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'ecache'en sej siyen rí'i na'anrú'ure'en, a'iné canu xaa ne'u jaítze'e ciliéene'e jín tí'ivaire'e mecaí a'íime í mej nu'u huápi'i ve'ecán jín tí'ivaire'e ti eerí'i Dios nu'u hua'antíhuau. Capu amín a'ij nej caí ti'iti jín antínmua'aree.

¹² Xu'uri tiu'uséij mú'ejmi jemi ti ayén huaríj tíj na'a ti ayén ríjca í ja'atí ti Dios raata'íteca'a. A'íjna í mej jín naa rí'i tira'utaseíj, ajta a'íjna ti jín Dios tihuá'u'itíiri'i, ajta a'íjna ti ayén huaríj a'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios, naíjmi'i pu ayén tiu'utaseíjre mú'ejmi jemi netí'ij nauj té'eviicua'iraca'a a'ímej jemi í mej néjcha'íire'e.

13 ¿Ti'itájni ayén caí tejamuaací'i ti ajta caí ayén tihua'ucí'i a'ímej í mej pua'amecié e'etiújse'iri? Capu ti'iti xaa ne'u, sino a'íjna í nej caí ja'anáj ti'itij jín muári'eri amuaatá'a. Setá'aj tinaatá'uuni'i nej caí ne'íjna jín xí'epi'in pí amuáaruu.

Huaíca pu jín ayén ti'ixa a'íjna í Pablo ti huaja'uvé'emuaare

14 Casi'i, mú'een, nu'uri neajtahua'a rí'i huánruu nej ni neajtahua'a amuaja'uvé'emuaare. Pu'uri huaíca teja'uré'enejsin. Neajta, canu a'atzu ti'itij jín muári'eri amuaatá'asin, a'iné canu rúuhuaumen ti mú'ejmi á'amua'a, sino nej mú'ejmi a'uvé'ehuauni. Ayee nu ríci a'iné capu ayén tiraavíjte'e mej me'ín ti'iríi miyen ruvaújsimua'a ti'iti tá'acare'en, sino a'íime í vaújsimua'ame'en, a'íi mú miyen ti'iti hua'utá'aca í ruyaujmua'a.

15 Nee nu xaa nexí'evi'ira'a jín ti'iti á'ujisin neetzi ti ne'áa na'ari niyen raaxíjte'en tíj na'a ti neetzi ne'áa nej ni jamuaatévaire'en mú'ejmi. Ajta, ti pua'a niyen jaítze'e já'amuaxe'eve'e, ¿ni qui ayén huataújmua'a sej caí ché'e siyen nexí'eve'e ineetzi?

16 Ché'e ayén 'eene'en nej caí ti'iti jín muári'eri á'amua'ate. Ayee xu ti'ixa nej nu'u huápi'i rú'umua'aree nej hua'itzi jín ti'itíncha'íica'a, neajta nu'u hua'itzi jín amujá'urie.

17 ¿Ni niyen ti'iti jín amujá'urie ne'íjna jime'e nej seica huata'íteca'a mú'ejmi jemi? Canu xaa ne'u.

18 Nee nu ca'aníjra'a raatá'a ne'íjna í Tito ti ij a'íin á'ume'en mú'ejmi jemi. Neajta jamuan raata'íteca'a ne'íjna í ta'ihuaara'a. ¿Ni qui ti'iti jín amujá'urie a'íjna í Tito? Capu xaa ne'u. ¿Ni tecaí

iteen tiyen che'atá tena'a ti'itítacha'íí tǐj ajta a'íjna?
¿Ni tecaí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mú'ejmi
jemi tǐj ajta a'íjna? A'iné tijtá xaa ne'u.

19 Tǐj na'a nej niyen tejá'amua'ixaate'e, ayén
tejamuá'amitǐejte'e tej tiyen ta japua huatétanan
mú'ejmi jemi. Mǐ teajta iteen, catu, sino í Dios
jemi tu tiyen tejá'amua'ixaate'e te'íjna jime'e tej
Ciríistu'u jetze ajtémecan, tej ti nain jǐn rǐí
amuáaruuren mú'ejmi, í tej já'amuaxe'eve'e.

20 Ayee nu 'een jǐn tí'tiziiine'e ti pua'a
neri ne'uun e'ará'asti, neajta niyen éeni'icǐ'e
amuáateuni sej caí siyen tí'itǐújcha'íí a'ij nej
tǐ'ijxe'eve'e, seajta siyen éeni'icǐ'e naaté'uuni
mú'een nej caí niyen 'een a'ij sej seajta
tǐ'ijxe'eve'e. ¿Ni qui siyen mú'een xu
tiujteá'axǐ'isin nusu siyen ahuaújchueere'en
na'ari siyen tiníniu'ucacu? ¿Ni qui siyen
já'ita'a a'utajú'un na'ari seajta siyen a'ij pua'a
tǐ'ihuaújxajtzi'i nusu a'ij pua'a setiú'ujxajta? ¿Ni
qui majta seica miyen á'ujtzaahuate'e muá'aju'u,
majta a'ij pua'a rǐj muá'aju'u?

21 Ayee nu neajta éeni'icǐ'e tí'tiziiine'e ti
ayén Dios naatatévi'iraste'en mú'ejmi jemi
netǐ'ij neajtahua'a ne'uun e'ará'asti. Tij
caí ayén tiú'ujxe'eve'e a'ame nej ne'íjna jǐn
huaténxieemijte'en ne'íjna jime'e í mej mu'itǐ,
a'íime í mej a'amua jetze ajtémecan, í mej
majta amuacá auteájturaa í Dios jemi. A'íí mú
a'íin pú'een í mej majta caí xǐ seicǐé tiu'umuá'aj
mej mi raatapuá'ajta í mej jǐn auté'itzea'ara,
tǐj na'a ti a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi, mej
ruxána'acira'ate'eca'a, mej majta rutevij jǐn

raamuá'itijci í tumin, mej caí ti'iti á'astijre'e, a'íjna í mej jín miyen a'ij pua'a ti'itiújcha'íi.

13

Pablo pu tihuá'ijmii

¹ Nu'uri hua'apua jama'uvé'emuaareca'a, neajtahua'a nu neri tín a'atanéjsin mú'ejmi jemi. Ayee nu rini a'ij ti té'eyu'usi'i tijín: “Mej mi tzáahuati'ira'a jín sejí a'uxíjte'en, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiu'utaxáj hua'apua í teite nusu huaíca.”

²⁻³ Ayee nu tihua'utániuuche í mej mejmí'i auteájturaa í Dios jemi, neajta naíjmi'ica í seica. Ijii, nej ye'ímuá huatéjvee, nu'uri neajtahua'a niyen che'atá nena'a tihuá'aniuuche netíj huaríj netí'ij hua'apua amuáamuaareca'a. Ti pua'a neajtahua'a ne'uun a'atanén, canu ché'e tihua'utá'uuni'ira, a'iné mú'een xu siyen raxí'eve'e nej ti'iti jamuaataseíjrate'en í sej jín ráamua'aree ti a'ín Ciríistu'u ayén ca'aníjra'a tinaatá'aca nej ni niyen tiu'uxáj a'íjna jetze me'ecan. Ajta a'ín Ciríistu'u, capu ayén 'een mú'ejmi jemi tíj sejí ti caí rú'uca'anisti'i, sino jé'ecan pu huápi'i tiu'umuáriej mú'ejmi jemi a'íjna jime'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

⁴ A'íi pu xaa jín ayén á'utataihuaca'a í cúruu jetze a'íjna jime'e ti caí rú'uca'anisti'iraca'a í rutevij jetze. Mi ajta íjii, a'íi pu ruuri seijre'e a'íjna jime'e í muári'eri'ire'ara'an í Dios. Ajta, itejmi, ayée pu che'atá na'a caí tú'uca'anisti'i a'íjna jime'e tej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan. Mi teajta iteen, í tej jín tí'ivaire'e mú'ejmi jemi, teen tu ruuri tá'aju'un í jemin te'íjna jime'e tej jetzen arátaca'ane í Dios.

⁵ Setá'aj siyen huaújmu'a'atziite'en aísí tì pua'a siyen rá'astijre'e se'íjna jìme'e sej té'atzaahuate'e nusu secaí. Setá'aj huateújseij temua'a naa í ru jetze. ¿Ni qui ayén ari tejamuá'amitiejte'e tì a'ín Jesús, tì ajta Círístu'u pú'een, a'ín mú'ejmi jemi huateájturaa? Na'ari caí, nusu seri huamuá'itiche.

⁶ Ayee nu tí'ijxe'eve'e tì ij ayén tejamuá'amitiejte'e tej caí huamuá'itiche iteen.

⁷ Mì teajta iteen, ayée tu tí'ijhuavii í Dios sej si caí tì'itì jín auteáturan. Catu tiyen ta jìme'en rahuaahuau tì ij ayén tejamuá'amitiejte'e tej tiyen te'íjna jín te'ará'asten, sino sej si siyen huárini a'ij tì tiraavíjte'e. Capu amín a'ij, tì pua'a ayén tejamuá'amitiejte'e tej huamuá'itiche nusu tecaí.

⁸ Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e, a'iné catu te'íjna jín antítamua'aree tej raatá'ijmì te'íjna tì tzáahuati'íra'a jín seijre'e, sino teen tu te'íjna jín antítamua'aree tej tì tiu'utévaire'en te'íjna jìme'e tì tzáahuati'íra'a jín seijre'e.

⁹ Teen tu xaa tiyen tátemua'ave'e te'íjna jìme'e tì caí tú'uca'anistì'i itejmì, teajta te'íjna jìme'e sej mú'een seri huateújca'ane í ru tzajta'a í tavástar'a jemi. Ayee tu mú'ejmi jìme'en tí'ijhuavii tì ij Dios ayén amuaanaíjmire'en.

¹⁰ Ayee nu ye'ímuá huatéjvee niyen tejá'amuyau'use'e tì ij caí ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani nej ni niyen amuaatamuári'eriste'en ne'íjna jìme'e tì nevástar'a ayén tinaa'íjca nej ni rí'i amuáaruuren. Capu xaa ne'u a'íjna jín ayén tinaa'íjca nej ámuaaté'uuna.

Huá'ateujte'e, a'í pu ajta ra'antipúa'ajte

11 Setá'aj huaújtemua'ave'en, ne'ihuaamua'a. Setá'aj rí'i huaújruuren se'íjna jime'e a'ij sej ti'itíujcha'ii. Setá'aj seajta siyen rá'astijre'e í nej jín á'amuahuvii. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a rí'i tiú'umua'ati, setá'aj seajta ruxiéehua tí'itechejca. Ti pua'a siyen huárini, a'íi pu mú'ejmi tzajta'a huateáturaasin a'íjna í Dios ti ayén já'amuxaxe'eve'e, ti ajta amua'anpuá'ajte'en.

12 Setá'aj siyen huaújteujte'en, xu'iteújpi'itze'axi'in se'íjna jime'e sej naími'i Círíistu'u jetze ajtéme'ecan.

13 Naími'i í mej té'atzaahuate'e, í mej majta íye tiújse'iri, a'íi mú' amuateujte'e.

14 Ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan a'íjna í ti jín rí'i tejamuaatá'aca í tavástar'a, a'íjna í Jesús ti ajta Círíistu'u pú'een. Ché'e ajta já'amuxaxe'eve'e í Dios. Ché'e ajta a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi naíjmi'ica. Ché'e ayén teja'uré'enen. Antipúa'areca'a.

**I niuucari ti jejcua, ti ajta jime'en ra'axa
a'ijna i tavastara'a, i Ciriistu'u ti ji'i Jesús ti
tu'irájtuaa**

**New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los
Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa